

NATIONELLA CENTRET FÖR
UTBILDNINGSAUTVÄRDERING

AUDITERING AV HÖGSKOLAN PÅ ÅLAND 2018

Jonas Tosteby
Elin Blomqvist-Valtonen
Niklas Eriksson
Andreas Hindrén
Malin Östling
Mirella Nordblad

AUDITERING AV HÖGSKOLAN PÅ ÅLAND 2018

Jonas Tosteby
Elin Blomqvist-Valtonen
Niklas Eriksson
Andreas Hindrén
Malin Östling
Mirella Nordblad

Nationella centret för utbildningsutvärdering
Publikationer 17:2018

UTGIVARE Nationella centret för utbildningsutvärdering

OMSLAG OCH TYPOGRAFI Juha Juvonen (orig.) & Sirpa Ropponen (bearbetn.)
OMBRYTNING Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy, Tampere

ISBN 978-952-206-457-8 (hft.)

ISBN 978-952-206-458-5 (pdf)

ISSN 2342-4176 (tryckt)

ISSN 2342-4184 (online)

ISSN-L 2342-4176

TRYCKERI Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy, Tammerfors 2018

© Nationella centret för utbildningsutvärdering

Sammandrag

Utgivare

Nationella centret för utbildningsutvärdering

Publikation

Auditering av Högskolan på Åland 2018

Författare

Jonas Tosteby, Elin Blomqvist-Valtonen, Niklas Eriksson, Andreas Hindrén, Malin Östling & Mirella Nordblad

Nationella centret för utbildningsutvärdering har genomfört en auditering av Högskolan på Åland och har beviljat högskolan en kvalitetsstämpel som gäller i sex år från och med den 23 augusti 2018. Högskolan på Ålands kvalitetssystem uppfyller de nationella kriterier för kvalitetshantering som fastställts för högskolor och motsvarar de europeiska principerna för och rekommendationerna om högskolornas kvalitetshantering. Föremål för auditeringen var Högskolan på Ålands kvalitetssystem som högskolan tagit fram utifrån sina egna utgångspunkter och mål. Auditeringsobjektet som högskolan kunde fritt välja var Öppna högskolan.

Kvalitetssystemets viktigaste styrkor är:

- Kvalitetsledningssystemet främjar delaktighet, är lätt tillgängligt och transparent. Systemet utgör ett stöd samt ger trygghet och säkerhet för personalen.
- Kvalitetsledningssystemet har en struktur som stöder kvalitetsarbetet genom ledningens genomgång, processgruppsmöten och interna revisioner.
- Högskolans verksamhet är nära integrerad med det omgivande samhället och präglas i huvudsak av ett systematiskt arbete med att efterfråga arbetslivets synpunkter på verksamheten.

Bland annat följande rekommendationer framläggs för Högskolan på Åland:

- Kvalitetsledningssystemet är dokumentorienterat och starkt fokuserat på processbeskrivningarna. En kontinuerlig utveckling av verksamheten och en tydlig koppling till de strategiska målsättningarna bör få en starkare roll i kvalitetsledningssystemet. Högskolan rekommenderas att flytta kvalitetsarbetets tyngdpunkt från systemutveckling till verksamhetsutveckling.
- Högskolan bör säkerställa att centrala beståndsdelar i systemet, som till exempel programråd, branschråd och medarbetarsamtal, fungerar som avsett.
- Återkopplingen till de studerande angående deras synpunkter bör systematiseras.

Nyckelord

Auditering, högskolor, kvalitet, kvalitetshantering, kvalitetssystem, utvärdering, yrkeshögskola

Tiivistelmä

Julkaisija

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus

Julkaisun nimi

Auditering av Högskolan på Åland 2018 (Högskolan på Ålandin auditointi 2018)

Tekijät

Jonas Tosteby, Elin Blomqvist-Valtonen, Niklas Eriksson, Andreas Hindrén, Malin Östling & Mirella Nordblad

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus on toteuttanut Högskolan på Ålandin auditoinnin ja antanut korkeakoululle laatuleiman, joka on voimassa kuusi vuotta 23.8.2018 alkaen. Högskolan på Ålandin laatujärjestelmä täyttää korkeakoulujen laadunhallinnalle asetetut kansalliset kriteerit ja vastaa eurooppalaisia korkeakoulujen laadunhallinnan periaatteita ja suosituksia. Auditoinnin kohteena oli Högskolan på Ålandin laatujärjestelmä, jonka korkeakoulu on kehittänyt omista lähtökohdistaan ja tavoitteidensa mukaisesti. Korkeakoulun valitsema vapaavalintainen auditointikohde oli avoin korkeakoulu.

Laatujärjestelmän keskeisinä vahvuuksina pidetään:

- Laatujärjestelmä on osallistava, helppopääsyinen ja läpinäkyvä. Järjestelmä tukee henkilöstöä ja tuo varmuutta arjen laatutyöhön.
- Laatujärjestelmän rakenne tukee laatutyötä johdon katselmusten, prosessiryhmäkokousten ja sisäisten auditointien kautta.
- Korkeakoulun toiminta on tiiviisti nivoutunut ympäröivään yhteiskuntaan ja työelämän edustajien näkemyksiä toiminnasta selvitetään systemaattisesti.

Högskolan på Ålandille esitetään muun muassa seuraavia kehittämissuosituksia:

- Laatujärjestelmässä painotetaan dokumentaatiota ja prosessikuvauksia. Järjestelmässä tulee nykyistä enemmän painottaa toiminnan jatkuvaa kehittämistä ja laatutyön kytkemistä strategiaan tavoitteisiin. Auditointiryhmä suosittelee, että järjestelmän painopiste siirretään järjestelmän kehittämisestä toiminnan kehittämiseen.
- Korkeakoulun tulee varmistaa, että laatujärjestelmän keskeiset osat, kuten esimerkiksi koulutusohjelmaneuvostot, neuvottelukunnat ja kehityskeskustelut, toimivat tarkoitetulla tavalla.
- Opiskelijoille tulee antaa systemaattisesti vastapalautetta.

Avainsanat

Ammattikorkeakoulu, arviointi, auditointi, korkeakoulut, laadunhallinta, laatu, laatujärjestelmä

Abstract

Published by

Finnish Education Evaluation Centre

Name of Publication

Auditering av Högskolan på Åland 2018 (Audit of Åland University of Applied Sciences 2018)

Authors

Jonas Tosteby, Elin Blomqvist-Valtonen, Niklas Eriksson, Andreas Hindrén, Malin Östling & Mirella Nordblad

The Finnish Education Evaluation Centre has conducted an audit of Åland University of Applied Sciences and has awarded the institution a quality label that is valid for six years from 23 August 2018. The quality management system of Åland University of Applied Sciences fulfils the national criteria set for the quality management of higher education institutions, and corresponds to the European quality assurance principles and recommendations for higher education institutions. The object of the audit was the quality management system that the institution has developed based on its own needs and goals. The freely selected audit target chosen by Åland University of Applied Sciences was Open University of Applied Sciences.

The following were regarded as key strengths of the quality management system:

- The quality management system enhances participation. The system is easily accessible and transparent.
- The structure of the quality management system with management reviews, process group meetings and internal audits supports quality work.
- The operations of Åland University of Applied Sciences are integrated in the surrounding society and are in general characterised by a systematic approach in gathering feedback from the labour market on the operations of the institution.

Among others, the following recommendations were given to Åland University of Applied Sciences:

- The quality management system is document-oriented and has a strong focus on process descriptions. The continuous development of operations and the connection with strategic objectives should be more strongly emphasised in the system. It is recommended that the emphasis is shifted from system development to development of operations.
- The institution needs to ensure that that the central parts of its quality management system, such as programme boards, advisory boards and development discussions, work as intended.
- The counter feedback to students should be systematised.

Keywords

Audit, evaluation, higher education institutions, quality, quality management, quality system, university of applied sciences

Innehåll

Sammandrag.....	3
Tiivistelmä.....	5
Abstract	7
1 Auditeringsobjekten och genomförandet av auditeringen	11
1.1 Auditeringsobjekten.....	11
1.2 Genomförande av auditeringen.....	12
2 Högskolans organisation.....	14
3 Högskolans kvalitetspolitik	17
3.1 Kvalitetssystemets grundprinciper, mål och ansvar	17
3.2 KommunikERING av kvalitetspolitiken.....	21
3.3 Kvalitetspolitikens koppling till högskolans helhetsstrategi	22
4 Kvalitetssystemets koppling till strategisk ledning	23
4.1 Information som kvalitetssystemet producerar och dess användning i strategisk ledning	23
4.2 Kvalitetssystemets funktionsduglighet på olika organisationsnivåer och enheter	25
4.3 Högskolans kvalitetskultur.....	26
5 Utvecklande av kvalitetssystemet	27
5.1 Kvalitetssystemets utvecklingsmetoder.....	27
5.2 Utvecklingsarbetet efter förra auditeringen.....	29

6	Kvalitetshantering av högskolans grundläggande uppgifter	30
6.1	Examensinriktad utbildning	30
6.2	Bevis i den examensinriktade utbildningen	36
6.2.1	Utbildningsprogrammet för informationsteknik.....	36
6.2.2	Utbildningsprogrammet för elektroteknik	39
6.2.3	Utbildningsprogrammet för Hospitality Management	42
6.3	Forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet.....	46
6.4	Genomslagskraft i samhället och regionutvecklingsarbete	50
7	Öppna högskolan	54
8	Kvalitetssystemet som helhet	58
9	Konklusioner.....	61
9.1	Styrkor och god praxis i kvalitetssystemet	61
9.2	Utvecklingsrekommendationer.....	61
9.3	Auditeringsgruppens helhetsutvärdering	62
9.4	Beslutet av sektionen för utvärdering av högskolorna	62
	Bilagor	63
	Bilaga 1. Auditeringskriterierna.....	63
	Bilaga 2. Auditeringsprocessen och tidtabellen	63
	Bilaga 3. Platsbesökets schema.....	64

Auditeringsobjekten och genomförandet av auditeringen

1.1 Auditeringsobjekten

Objektet för auditeringen är kvalitetssystemet som Högskolan på Åland tagit fram utifrån sina egna utgångspunkter och mål. Auditeringens fokus är på de rutiner och processer med vilka högskolan styr och utvecklar kvaliteten i sin verksamhet. I enlighet med principen om utvecklande utvärdering tar auditeringen inte ställning varken till högskolans målsättningar eller till verksamhetens innehåll och resultat.

I auditeringen utvärderas om högskolans kvalitetssystem uppfyller de nationellt fastställda kriterierna som presenteras i bilaga 1 och därmed motsvarar de europeiska principerna och rekommendationerna för kvalitetshandlingen i högskolor. I auditeringen granskas hur väl kvalitetssystemet motsvarar den strategiska ledningens och verksamhetsstyrningens behov samt hur omfattande och verkningsfull kvalitetshandlingen av högskolans grundläggande uppgifter är. Vidare granskas högskolans kvalitetspolitik, hur högskolan utvecklar kvalitetssystemet och hur välfungerande och dynamiskt systemet som helhet är.

I auditeringen ingår ett valbart auditeringsobjekt som bör ha en koppling till högskolans strategi eller profilering. Högskolan på Åland valde *Öppna högskolan* som ett auditeringsobjekt. Vidare granskades i auditeringen tre utbildningsprogram som exempel på hur kvalitetshandlingen fungerar i den examensinriktade utbildningen. Högskolan valde *utbildningsprogrammet för informationsteknik* och *utbildningsprogrammet för elektroteknik* och auditeringsgruppen valde *utbildningsprogrammet för Hospitality Management* för granskningen.

Auditeringsobjekten:

1. Högskolans kvalitetspolitik
2. Kvalitetssystemets koppling till strategisk ledning
3. Utvecklande av kvalitetssystemet

4. Kvalitetshandtering av högskolans grundläggande uppgifter
 - a. Examensinriktad utbildning¹
 - b. Forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet
 - c. Genomslagskraft i samhället och regionutvecklingsarbete²
 - d. Valfritt auditeringsobjekt: Öppna högskolan
5. Bevis i den examensinriktade utbildningen
 - a. Utbildningsprogrammet för informationsteknik
 - b. Utbildningsprogrammet för elektroteknik
 - c. Utbildningsprogrammet för Hospitality Management
6. Kvalitetssystemet som helhet

I auditeringen tillämpas kriterier som har inordnats i en skala på fyra olika utvecklingsfaser. För samtliga auditeringsobjekt ger kriterierna kännetecken på kvalitetshandtering som är bristfällig, inledande, under utveckling eller inarbetad. Utvecklingsfasen för varje auditeringsobjekt fastställs i auditeringen. Det valfria auditeringsobjektet beaktas inte i bedömningen av om högskolan godkänns i auditeringen.

1.2 Genomförande av auditeringen

Auditeringen baserar sig på material och en självvärderingsrapport som Högskolan på Åland sammanställt samt ett platsbesök vid högskolan 10–12 april 2018. Auditeringsgruppen hade även tillgång till högskolans elektroniska system. Auditeringsprocessens faser och tidtabellen presenteras i bilaga 2.

I enlighet med högskolans önskemål genomfördes auditeringen av en nordisk auditeringsgrupp. Högskolan fick kommentera auditeringsgruppens sammansättning särskilt ur eventuellt jävighetsperspektiv innan auditeringsgruppen tillsattes. Auditeringsspråket var svenska.

Auditeringsgruppens medlemmar var:

Jonas Tosteby, chef för utbildnings- och forskningskansliet och vicerektor för utbildning, Högskolan Dalarna (auditeringsgruppens ordförande)

Elin Blomqvist-Valtonen, sakkunnig, Tradenomförbundet

Niklas Eriksson, överlärare, Yrkehögskolan Arcada

Andreas Hindrén, verksamhetsledare, Svensk Ungdom

Malin Östling, kvalitetssamordnare, Göteborgs universitet

Utvärderingsexpert **Mirella Nordblad** från Nationella centret för utbildningsutvärdering var projektledare.

¹ Däribland utbildningen inom första cykeln. Till första cykelns examina hör lägre högskoleexamen.

² Däribland samhällsansvar, fortbildning, undervisning inom den öppna högskolan samt avgiftsbelagd utbildning.

Platsbesöket varade i tre dagar. Målet med platsbesöket var att verifiera och komplettera utifrån auditeringsmaterialet gjorda observationer om högskolans kvalitetssystem. Platsbesökets schema presenteras i bilaga 3.

Auditeringsgruppen utarbetade en rapport utifrån allt material från auditeringen och en analys av materialet. Rapporten sammanställdes gemensamt så att utvärderarnas expertis kunde utnyttjas i utvärderingen och rapporteringen.

2

Högskolans organisation

Högskolan på Åland inledde sin verksamhet 2003 då verksamheterna vid Ålands yrkeshögskola och Ålands högskola sammanfördes. Yrkeshögskoleverksamheten på Landskapet Åland inleddes 1997 som försöksverksamhet vid Ålands yrkeshögskola. Yrkeshögskolan var ett samarbete mellan Ålands tekniska läroverk, Ålands sjöfartsläroverk, Ålands handelsläroverk, Ålands hotell- och restaurangskola och Ålands vårdinstitut. Ålands högskola (tidigare Ålands sommaruniversitet) erbjöd universitets- och högskolekurser.

Ålands landskapsregering är huvudman för Högskolan på Åland och högskolan är en myndighet underställd landskapsregeringen. Landskapet styr högskolan genom lagstiftningen och ett treårigt utbildningsavtal. De examina som utfärdas vid Högskolan på Åland är jämställda med motsvarande yrkeshögskoleexamina i riket enligt Republikens presidents förordning om yrkeshögskoleexamina avlagda i landskapet Åland (548/2005) och överenskommelseförordningen (2006:65).

Högskolan på Åland bedriver professionsinriktad utbildning på kandidatnivå, öppen högskoleverksamhet och tillämpad forskning och utvecklingsverksamhet. Högskolan erbjuder utbildning på svenska inom sju utbildningsprogram:

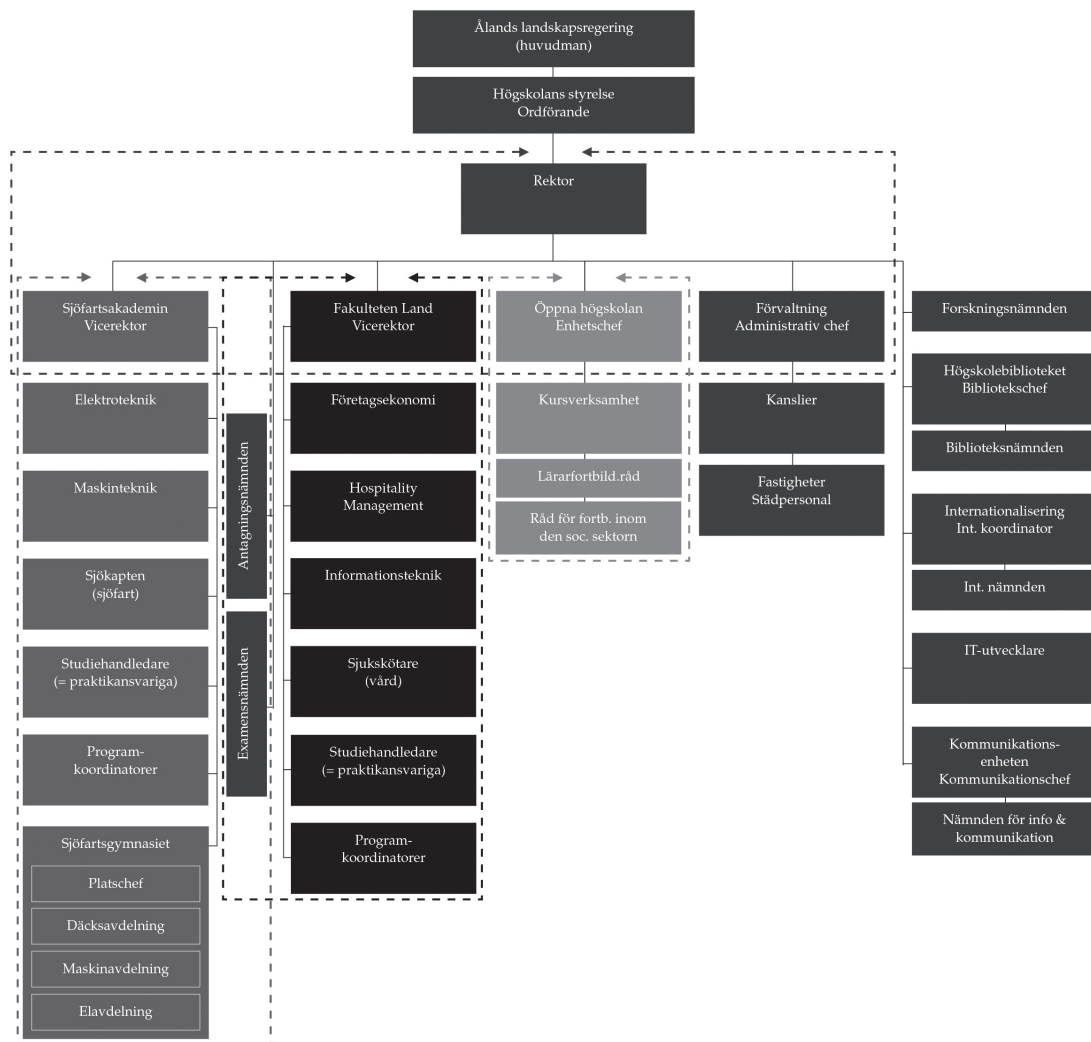
- elektroteknik
- företagsekonomi
- Hospitality Management
- informationsteknik
- maskinteknik
- sjöfart
- vård

På den högskoleövergripande nivån finns styrelsen och rektor. Verksamheten är fördelad på två fakulteter (Land och Sjö) och Öppna högskolan. Sjöfakulteten bildar tillsammans med sjöfartsutbildningen på gymnasialstadiet Ålands Sjöfartsakademi. För att bistå högskolans verksamhetsområden finns högskolans förvaltning, informations- och kommunikationsenheten, IT, högskolebiblioteket, internationella verksamheten samt faciliteter. Högskolebiblioteket är integrerat i Mariehamns stadsbibliotek. En översikt över högskolans organisation ges i bild 1.

Styrelsen är högskolans högsta förvaltningsorgan och utses av Ålands landskapsregering. Styrelsen skall övervaka högskolans verksamhet och svara för att dess uppgifter fullgörs samt verka för högskolans utveckling i samverkan med arbetslivet och samhället. Styrelsen består av en ordförande och en vice ordförande samt högst åtta andra medlemmar. Styrelsemedlemmarnas mandattid är fyra år. I styrelsen skall ingå en representant för personalen och en representant för de studerande vilka utses för två år i sänder.

Rektor ansvarar för den operativa verksamheten. Till sitt förfogande har rektor en ledningsgrupp vars uppgift är att bistå rektor vid beredning av ärenden till styrelsen samt vid planering, genomförande och utvärdering av verksamheten.

Landfakulteten och Sjöfakulteten leds av varsin vicerektor. Öppna högskolan ansvarar för öppna högskoleverksamheten och fortbildningsverksamheten. Öppna högskolan leds av en enhetschef.

Tabell 1 presenterar ett sammandrag av antalet studerande, utexaminerade och personal vid Högskolan på Åland.

	Antal
Studerande (FTE) kandidatexamen	493
Utexaminerade kandidatexamen	72
Personal	
undervisnings- och forskningspersonal	36,5
övrig personal	25

TABELL 1. Nyckeltal för Högskolan på Åland. Treårsmedeltal 2015–2017. *Sjöfartsgymnasiets personal är inte medräknad.

3

Högskolans kvalitetspolitik

Högskolan på Ålands kvalitetsledningssystem är grundat i en processtruktur med tydligt definierade ansvarsområden och definierade grundprinciper och mål. Systemet baseras på PDCA-cykeln där uppföljning och utvärdering av verksamheten står i fokus. Interna revisioner bidrar till att sprida och utveckla kvaliteten i verksamheten. Interna och externa intressentgruppers informationsbehov beaktas genom formella samverkans- och arbetsformer samt genom att systemet digitaliserats. Kopplingen mellan kvalitetspolitiken och de strategiska målsättningarna kan utvecklas.

*Högskolans kvalitetspolitik är **under utveckling**.*

3.1 Kvalitetssystemets grundprinciper, mål och ansvar

Kvalitetsledningssystemet på Högskolan på Åland vilar på en processtruktur med ledningsprocesser, huvudprocesser och stödprocesser (bild 2). Det processbaserade kvalitetsledningssystemet bygger på riktlinjerna i ISO 9000-seriens kvalitetsstandard och dess PDCA-modell (Plan-Do-Check-Act). Denna processorienterade modell presenteras i bild 3.

<p>Styrande dokument</p> <p>Författningar</p> <p>Policyer</p> <p>Strategier</p> <p>Planer</p> <p>Verksamhets- & ekonomiplan</p> <p>Utbildningsplaner</p> <p>Utbildningsavtal</p> <p>STCW</p> <p>Ansökningsguide 2018</p> <p>Bedömningsanvisningar</p> <p>Examensordning</p> <p>Pedagogisk grundsyn</p> <p>Reglemente</p>	<p>Om Högskolan på Åland - vår verksamhet (presentation av kvalitetsledningssystemet)</p> <p>A. Ledningsprocesser</p> <p>A.1 Strategisk planering</p> <p>A.2 Ekonomistyrning</p> <p>A.3 Uppföljning, utvärdering & utveckling</p> <p>B. Huvudprocesser</p> <p>B.1 Examensinriktad verksamhet (Fakulteterna)</p> <p>B.1.1 Framtagning av utbildningsplan och kursbeskrivningar</p> <p>B.1.2 Antagning till utbildningsprogram</p> <p>B.1.3 Genomförande av studierna</p> <p>B.1.3.1 Validering</p> <p>B.1.3.2 Programkurs - planering & genomförande</p> <p>B.1.3.3 Praktik</p> <p>B.1.3.4 Examensarbete</p> <p>B.1.4 Utfärdande av betyg och intyg</p> <p>B.2 Kursverksamhet (Öppna högskolan)</p> <p>B.2.1 Kursplanering</p> <p>B.2.2 Antagning av studerande och fakturering</p> <p>B.2.3 Genomförande av kurs</p> <p>B.2.4 Tentamensservice</p> <p>B.2.5 Utfärdande av intyg</p> <p>B.3 Forskning och utveckling (FoU)</p> <p>B.3.1 Forskning - forskarstudier, meriterings- och kompetensforskning</p> <p>B.3.2 Utvecklingsprojekt - externfinansierade</p> <p>C. Stödfunktioner</p> <p>C.1 Arbetarskydd</p> <p>C.2 Bibliotek</p> <p>C.3 Ekonomi</p> <p>C.4 Faciliteter</p> <p>C.5 Information & kommunikation</p> <p>C.6 Internationalisering</p> <p>C.7 IT</p> <p>C.8 Personal</p> <p>C.9 Dokumenthantering</p>	<p>Redovisande dokument</p> <p>Protokoll</p> <p>Rektorsbeslut</p> <p>Statistik och nyckeltal</p> <p>Ekonomiska resultat</p> <p>Utvärderingar</p> <p>Intern revision</p> <p>Extern revision</p> <p>Fortbildning</p> <p>Verksamhetsberättelser</p> <hr/> <p>Organisationsschema</p> <p>Masterlista över processdokument</p> <p>Masterlista över styrande dokument</p> <p>Masterlista över redovisande dokument</p> <p>Processgrupper</p>
<p>Krisberedningsplan</p>	<p>Mallar & blanketter</p>	<p>Reklamationer</p>

BILD 2. Högskolan på Ålands kvalitetsledningssystem

PDCA-strukturen kombineras med en ansvarsfördelning för processägare, processledare och processgrupper. Utöver processgruppernas utvecklingsarbete genomförs regelbundna interna revisioner och hela systemet ses årligen över genom ledningens genomgång som leds av styrelsens ordförande. Vid intervjuerna framkom att grundstrukturen togs fram för cirka 10 år sedan och att personalen var starkt involverad vid det tillfället. Även om PDCA lyfts fram som grundstrukturen i beskrivningen av kvalitetsledningssystemet nämns den inte i självvärderingen eller under platsbesöket, vilket auditeringsgruppen finner anmärkningsvärt. För den intervjuade personalen framstod högskolans kvalitetsledningssystem som den struktur av processer och dokument som presenteras i bild 2. Den andra visualiseringen av kvalitetsledningssystemet i bild 3, som omfattar grundprinciperna för kvalitetsarbetet, är inte lika väl förankrad i organisationen. Dock framkommer tydligt vid platsbesöket att arbetet i processtrukturen utgör en integrerad del i högskolans verksamhet. Under intervjuerna med personal och ledning återkom flertalet respondenter till processgruppernas arbete som en viktig del i högskolans kvalitetsarbete. Den samlade strukturen med processgruppsmöten, interna revisioner och ledningens genomgång bidrar till tydlighet och delaktighet i högskolans kvalitetsarbete.

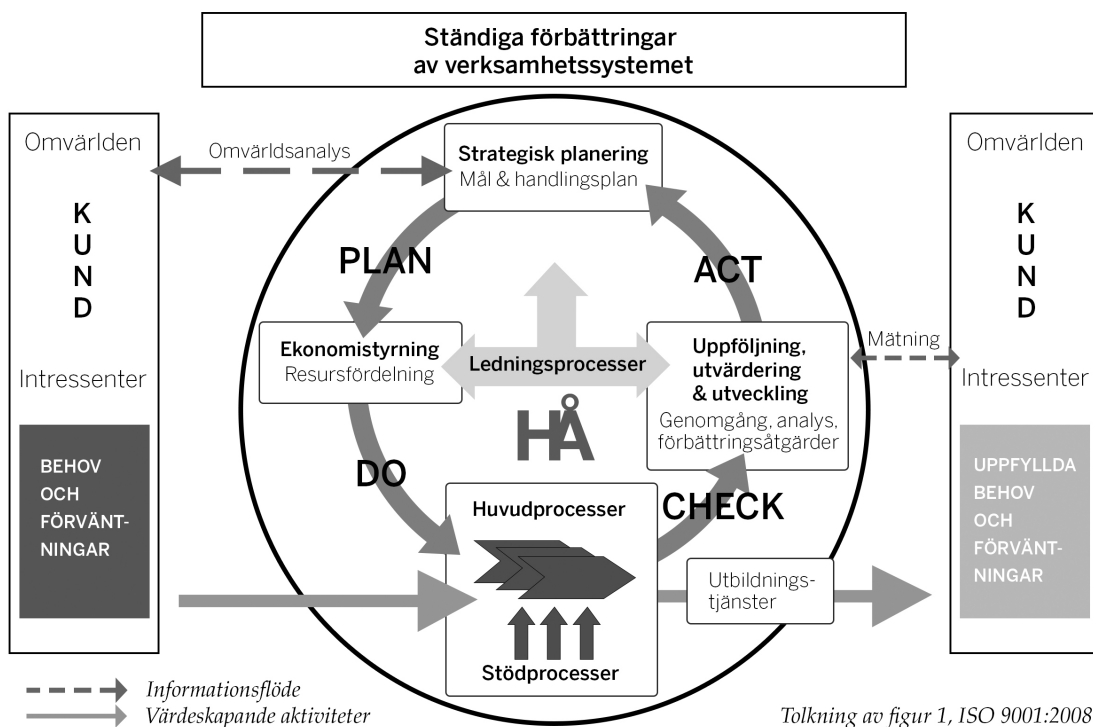

BILD 3. Modell av högskolans processorienterade kvalitetsledningssystem

Kvalitetsledningssystemets grundprinciper presenteras i högskolans kvalitetspolicy där det framgår att kvalitet skapas tillsammans med kunderna genom lyhördhet för deras behov och förväntningar och att de studerande står i centrum. Vidare ska kvalitet vara en integrerad del i det dagliga arbetet, där kompetensen och engagemanget hos personalen är grunden i ett ständigt förbättringsarbete. Intervjuerna gav också tydliga indikationer på att personalen var involverad i det kontinuerliga förbättringsarbetet av kvalitetsledningssystemets ingående rutiner och processbeskrivningar. Högskolans kvalitetspolicy tar också upp att nationella och internationella krav bör uppfyllas i verksamheten vad gäller högskolans behörighetsgivande utbildningar.

Det övergripande kvalitetsmålet för Högskolan på Åland är *nöjda kunder*, vilket uppfylls genom ett arbete mot uppställda verksamhetsmål i enlighet med de arbetssätt som finns dokumenterade i kvalitetsledningssystemet. Kund- och intressentkategorierna finns presenterade i beskrivningen av kvalitetsledningssystemet och där redogörs även för respektive behov. Enligt dokumentet *Vår verksamhet* är syftet med kvalitetsledningssystemet att:

- beskriva verksamheten
- tillhandahålla rutiner för kontinuerlig utvärdering och uppföljning i syfte att åstadkomma ständiga förbättringar
- skapa ordning och reda och stöda personal och studerande i det dagliga arbetet
- vara ett verktyg för att nå högskolans vision och mål

Sammantaget verkar kvalitetsledningssystemet uppfylla dess syfte som beskrivs i de tre första punkterna ovan. Däremot är det samlade intrycket av utvärderingsunderlaget och platsbesöket att högskolan starkare borde framhäva kvalitetsledningssystemets roll i att stöda högskolan i att uppnå dess vision och mål.

Ansvaren i kvalitetsledningssystemet är tydligt definierade. Rektor har det övergripande ansvaret för kvalitetsledningssystemet och för högskolans forskning och utvecklingsverksamhet. För respektive huvudprocess ansvarar en processägare som antingen leder processarbetet eller delegerar den uppgiften till processledaren. Högskolan har en kvalitetskoordinator som ansvarar för systemets dokumentation och koordinerar kvalitetsarbetet. Det övergripande ansvaret för utbildningsprogrammen vilar på vicerektorerna för Landfakulteten och Sjöfakulteten. För Öppna Högskolan ansvarar en enhetschef. Processägarna bildar tillsammans ett kvalitetsteam (Q-team) där också kvalitetskoordinatorn ingår. Kvalitetsteamet ansvarar för högskolans kvalitetsärenden. Kvalitetspolicy och kvalitetsmålen ses årligen över vid ledningens genomgång. Det sker en kontinuerlig uppföljning och utvärdering av verksamheten vid ledningsgruppsmöten där rektor är sammankallande och administrativa chefen, vicerektorer och Öppna högskolans enhetschef medverkar. Samtlig personal är ansvarig för att meddela brister i kvalitetsledningssystemet och bidra till förbättring.

De studerande finns representerade i styrelse, programråd, nämndstruktur och i viss mån processgrupperna. Kursutvärderingar och programrådsmöten är några av de centrala angreppssätten för att möjliggöra de studerandes medverkan i kvalitetsutvecklingen.

3.2 Kommunikering av kvalitetspolitiken

Högskolan på Ålands storlek inverkar på hur information sprids och i vilken grad verksamheten är i behov av uttryckta formella strukturer. Lärosätetsmiljön präglas av en närhet till anställda, studerande och samhällets omgivande intressenter. Högskolan på Ålands kvalitetsledningssystem finns tillgängligt via högskolans hemsida på vilken man också har tillgång till policydokument och processbeskrivningar och rutiner oavsett om man är anställd, studerande eller annan intressent. Förändringar i kvalitetsledningssystemet kommuniceras till personalen på intranätet Universe och styrande samt redovisande dokument finns tillgängliga för personal och studerande.

Nyanställda informeras om högskolans kvalitetsledningssystem av ansvarig förman. Det framgår av självvärderingen att personalen upplever systemet som alltför omfattande men vid intervjuerna framkom att systemet i sin nuvarande form starkt förbättrats ur användnings- och kommunikationssynpunkt, främst beroende på digitaliseringen och den medföljande flexibiliteten. Kvalitetsledningssystemet och framförallt förbättring av systemets rutiner och processer diskuteras i den processororganisation som ingår i högskolans kvalitetsledningssystem. Emellertid finns det utrymme att på högskoleövergripande nivå mer diskutera det övergripande syftet med kvalitetsledningssystemet, grundprinciperna samt målen för kvalitetsarbetet. Ledningsfunktionerna har en viktig roll i att kommunicera och förankra kvalitetspolicyn i organisationen samt att koppla denna diskussion till högskolans vision och mål.

Studerande informeras om kvalitetsledningssystemet under deras första termin och när det sker större förändringar i kvalitetsledningssystemet kommuniceras dessa i ett nyhetsbrev. Studerande har möjlighet att engagera sig genom programrådsstrukturen. Under intervjuerna framkom dock att det engagemanget har stor utvecklingspotential trots att högskolan försöker förbättra förutsättningarna för studerande. Studiehandledarna lyftes fram som en god ingång för de studerande att få information om och bidra i kvalitetsarbetet.

Kommunikation med näringslivet sker till största delen via branschråd, fortbildningsråd och genom representation i styrelsen. Tillsammans med högskolans huvudman – landskapsregeringen – genomförs en årlig strategidag vilket ger förutsättningar för en integrering mellan strategiska målsättningar och kvalitetsledningssystemet. Vid intervjuerna framkom även att landskapsregeringens representanter upplever förbättrad tillgänglighet till högskolans kvalitetsledningssystem genom en förbättrad dialog med högskolan.

3.3 Kvalitetspolitikens koppling till högskolans helhetsstrategi

Högskolans övergripande mål finns fastställda i det utbildningsavtal som ska formuleras vart tredje år mellan landskapsregeringen och högskolan. Förutom högskolans rektor är ordförande för högskolans styrelse aktiv i den processen. Vid de årligen återkommande strategidagarna följs de delmål och handlingsplaner upp som tagits fram för att nå målen i utbildningsavtalet. Det framkom under intervjuerna att strategimötet bidrar till en god uppföljning av verksamhetens resultat och till riktlinjer för hur verksamheten ska förbättras. Den strategiska ledningsprocessen A.1 har utvecklats för att säkerställa kopplingen mellan högskolans övergripande strategi och utfästelserna i utbildningsavtalet. Dock har det skett förseningar i processen kring utbildningsavtalet vilket medfört problem för den strategiska styrningen av högskolan. Detta har framkommit både under platsbesöken samt ur högskolans självvärdering.

Högskolans övergripande mål för verksamheten, preciserade i det nyligen fastställda utbildningsavtalet (2018–2020), är att den *”ska bidra till kunskap och strukturer för en hållbar samhällsutveckling på Åland”*. Detta ska ske genom att bland annat erbjuda ett utbildningsutbud: som resulterar i efterfrågade kompetenser på den åländska arbetsmarknaden, som är attraktivt för potentiella studerande, som kontinuerligt förnyas och som har en flexibel studiegång. Personalens fortbildning och kompetensutveckling i kombination med att högskolan ska vara en attraktiv arbetsplats lyfts fram som en central målsättning för att skapa förutsättningar för att uppnå ambitionerna i utbildningsavtalet. Kvalitetsledningssystemet stödjer dessa målsättningar genom att exempelvis följa upp vad som händer med utexaminerade studeranden, högskolans näringslivssamverkan och fortbildningens omfattning.

4

Kvalitetssystemets koppling till strategisk ledning

I kvalitetsledningssystemet samlas in information i form av kursutvärderingar, utvärderingar, interna revisioner och statistik som utnyttjas i kvalitetsutvecklingen av verksamheten. Det finns dock brister i hur den insamlade informationen har utnyttjats i verksamhetsstyrningen. Det är tydligt att den strategiska styrningen av högskolans verksamhet har påverkats negativt av tidigare oklarheter vad gäller utbildningsavtalet med landskapsregeringen. Kvalitetsledningssystemet är dokumentorienterat med ett starkt fokus på processbeskrivningarna och deras utveckling. Den kontinuerliga utvecklingen av verksamheten och en starkare koppling till de strategiska målsättningarna bör få en mer framträdande roll i kvalitetsledningssystemets applicering. Ansvarsfördelningen är huvudsakligen tydlig och fungerande samt det finns ett engagemang i kvalitetsarbetet.

*Kvalitetsledningssystemets koppling till strategisk ledning är **inledande**.*

4.1 Information som kvalitetssystemet producerar och dess användning i strategisk ledning

Högskolans systematiska kvalitetsarbete och verksamhetsledningssystem ska enligt beskrivningen förenas i ett processbaserat kvalitetsledningssystem som baseras på PDCA-strukturen. Den information som samlas in i den cykliska modellens olika faser härrör från kursvärderingar och andra utvärderingar, interna revisioner och statistik. Genom programrådsmöten och branschrådsmöten samlas synpunkter in från studerande och externa intressenter. Den strategiska styrningen av Högskolan på Åland är starkt beroende av de utbildningsavtal som sluts med landskapsregeringen och de målsättningar som preciseras där. Dessa målsättningar har i det förra utbildningsavtalet främst centrerats till kvantitativa mål gällande genomströmning, andelen utexaminerade som har ett jobb som motsvarar examen ett år efter examen och andelen utexaminerade som bor på Åland i förhållande till antalet utexaminerade. Även mål för den öppna högskoleverksamheten samt internationell verksamhet har precisats i det tidigare avtalet som ursprungligen gällde från 2013–2015 men som senare förlängdes till att gälla 2016 ut. Från början av 2018 finns ett nytt utbildningsavtal med en treårig avtalstid, vilket i realiteten inneburit att högskolan stått utan avtal med huvudmannen under 2017. Dessa förutsättningar har inte underlättat högskolans möjlighet att dra nytta av kvalitetsledningssystemets information i den strategiska ledningen av

verksamheten och inte heller bidragit positivt till möjligheten att bedöma hur väl informationen som systemet producerar motsvarar den strategiska ledningens och verksamhetsstyrningens behov. Nyckeltalen i det nya utbildningsavtalet diskuteras i kapitel 6.1, 6.3, 6.4 och 7. De tidigare målsättningarna vad gäller kvantitativa mätetal kopplade till utbildningsavtalet har bland annat varit genomströmning, omfattningen av den öppna högskolan samt volymen i den internationella verksamheten (andelen som genomfört studier eller praktikperioder utomlands). Statistiken redovisas årligen i högskolans verksamhetsberättelse. Vid de årligen återkommande strategidagarna, som involverar styrelsen och representanter för landskapsregeringen, följs utbildningsavtalet upp. Under platsbesöket framkom dock att man upplever en avsaknad av kvalitativa mätinstrument gällande kvalitetsledningssystemets förmåga att vara ett stöd till ledningen av verksamheten. Samtidigt framgick det av intervjuerna att systemet utgör ett stöd för ledningen vid uppföljning av bland annat utbildningsprogram och programråd.

Enligt självvärderingen utgör processerna *Uppföljning, utvärdering och utveckling* samt *Strategisk planering* centrala funktioner vad gäller informationshanteringen i kvalitetsledningssystemet. Uppföljning av verksamheten sker enligt dessa rutiner genom:

- styrelsemöten
- ledningsgruppsmöten
- nämndmöten
- arbetsplats/kollegiemöten samt
- q-teammöten

Vid platsbesöket framkom att kursvärderingar och programråd står för en central del av den information som kvalitetsledningssystemet genererar till personalen. Kollegiemöten i kombination med högskolans litenhet underlättar att samtliga berörda lärare får ta del av relevant information och medverka i kvalitetsutvecklingen.

Uppföljningen av själva kvalitetsledningssystemet sker genom interna revisioner, externa utvärderingar, processgruppernas genomgångar samt ledningens genomgång, vilket vidare beskrivs i kapitel 5. Under platsbesöket framkom dock vissa frågetecken kring hur informationen används och vad den får för reell effekt. Exempelvis framkom att centrala beståndsdelar i kvalitetsledningssystemet såsom programråd, branschråd och medarbetarsamtal inte alltid fungerar trots att informationen är känd. Hur effektiva de gällande rutinerna är för att använda informationen som kvalitetsledningssystemet producerar är därför oklart för auditeringsgruppen. En rekommendation till högskolan är att säkerställa att centrala rutiner och målsättningar i kvalitetsledningssystemet följs. Dock finns exempel på att högskolan agerat på information om exempelvis bristande studeranderepresentation i programråd.

Det har funnits ett stort behov för ledningen att säkerställa att ett nytt utbildningsavtal fastställs. I självvärderingen och vid intervjuerna framgick det att en stor del av den strategiska styrningen sker på landskapsregeringen genom utbildningsavdelningens arbete med utbildningsavtalet och att det finns potential för att bättre integrera kvalitetsledningssystemets information i det arbetet. Auditeringsgruppen rekommenderar att högskolan fortsätter utveckla arbetssätt och arbetsformer

som främjar kopplingen mellan utbildningsavtalets och kvalitetsledningssystemets utfästelser. Utbildningsavtalet ligger också som grund för den årliga verksamhets- och ekonomiplanen som godkänns av högskolans styrelse. I verksamhets- och ekonomiplanen görs årliga prioriteringar och konkretiseringar av målen i utbildningsavtalet i form av åtgärder med angivna ansvarspersoner. Enligt ledningsgruppens kalendarium (uppdaterad 19.8.2014) borde verksamhets- och ekonomiplanen följas upp årligen i september. Det förblir oklart på basis av ledningsgruppens mötesprotokoll hur uppföljningen genomförts de senaste åren. Auditeringsgruppen rekommenderar att högskolan ser över uppföljningen av verksamhetsmålen och hur återkopplingen till verksamheten sker.

4.2 Kvalitetssystemets funktionsduglighet på olika organisationsnivåer och enheter

Högskolan på Ålands systematiska kvalitetsarbete är som tidigare beskrivet starkt kopplat till det utbildningsavtal som sluts med landskapsregeringen. Rektor har det övergripande ansvaret för högskolans kvalitetsledningssystem. Styrelsen ska enligt Ålands landskapslag *"övervaka högskolans verksamhet och svara för att dess uppgifter fullgörs samt verka för högskolans utveckling i samarbete med arbetslivet och samhället i övrigt"*. Det framgår av utvärderingsunderlagen och platsbesöket att styrelsen fyller en viktig funktion i kvalitetsledningssystemet – dels genom de årliga strategidagarna där också ledningsgruppen är med och dels genom att styrelseordförande årligen håller i ledningens genomgång. Det framgick även av intervjuerna att styrelsen uppfattar att systemet har blivit mer stödande och utvecklande.

Högskolans kvalitetsledningssystem omfattar centrala processer, styrdokument, redovisande dokument samt blanketter och mallar. Huvudprocesserna är definierade för den examensinriktade utbildningen, forskningen och utvecklingsverksamheten samt den öppna högskoleverksamheten. Högskolans verksamhet och därmed även kvalitetsledningssystemet har en tydlig tyngdpunkt på utbildningsverksamheten. Vicerektorerna för Landfakulteten och Sjöfakulteten har som redan nämnts det övergripande ansvaret för respektive fakultets utbildningsprogram. Vicerektor för Sjöfakulteten har varit vakant under en tid vilket påverkat vissa aspekter i det systematiska kvalitetsarbetet. Under platsbesöket fick auditeringsgruppen belägg för att den nuvarande ledningen är väl medveten om utmaningarna och arbetar för att åtgärda problematiken.

Vid flertalet av intervjuerna vid platsbesöket framkom att systemet utgör ett stöd för både ledning och personal i det dagliga arbetet. För den undervisande personalen utgör kvalitetsledningssystemet ett stöd bland annat vid utveckling av utbildningsplaner och kursbeskrivningar och genomförandet av kursvärderingar där feedback följs upp på kollegiemöten. Vid flertalet tillfällen poängterade de intervjuade personalrepresentanterna att systemet gav vägledning och stöd när behov uppkom. För FoU-verksamheten finns tydliga processbeskrivningar som stöder uppstart, genomförande och avslutande av FoU-projekt. Högskolan har en forskningsnämnd som beslutar om utdelning av forskningspengar till forskningsprojekt och utvecklingsprojekt.

I presentationen av kvalitetsledningssystemet framhålls en systematisk struktur där verksamheten planeras, genomförs och följs upp med hjälp av PDCA-cykeln kompletterad av en processorganisation. Hur kvalitetsarbetet genomsyras av denna cykliska struktur är dock oklart efter platsbesöket. Vid

diskussioner kring hur kvalitetsledningssystemet stödjer den strategiska kvalitetsutvecklingen framkommer snarare att systemet ger stöd när det finns behov av att hitta information eller vid användandet av relevanta rutiner. Det hänvisas ofta till att den kvalitetsutveckling som systemet främst driver handlar om utveckling av själva systemet – justeringar och förbättringar av rutiner och processbeskrivningar – snarare än kvalitetsutveckling av verksamheten. Det är auditeringsgruppens bedömning att fokus med fördel kan skiftas till mer verksamhetsorienterad kvalitetsutveckling nu när systemet upplevs som transparent och lättillgängligt.

4.3 Högskolans kvalitetskultur

Kvalitetskulturen är enligt självvärderingen digitaliserad och öppen. Detta stöds av att systemet är lättillgängligt genom det utvecklade intranätet Universe och ett målinriktat arbete med digitalisering genom Google Drive – en bild som bekräftades under platsbesöket. Högskolan har sedan halvårsskiftet 2017 återinfört arbetet med Q-team och det kontinuerliga förbättringsarbetet backas upp genom strukturen med processägare och processgrupper. Att kvalitetsfrågor har en central plats i högskolans övergripande ledning främjas av att styrelseordförande tillsammans med ledningsgruppen årligen genomför ledningens genomgång där kvalitetsledningssystemet följs upp. Likväl är det viktigt att lärarna har ett tydligt kvalitetsansvar. Det garanterar att kvalitetsfrågor kontinuerligt hamnar i fokus för kvalitetsutvecklingen av verksamheten.

Det är viktigt att lyfta fram kollegiets och kollegiemötenas roll i kvalitetsutvecklingen av verksamheten för det är där många av de kvalitetsfrämjande diskussionerna äger rum inom högskolan. Högskolans litenhet och de knappa lärarresurserna medför att även det individuella ansvaret för kvalitetsutvecklingen markeras. Det finns en nära kontakt mellan studerande och lärare samt övrig personal som skapar goda möjligheter för informella möten och för de studerande att framföra sina synpunkter om verksamheten. En närhet till det omgivande samhället är något som kännetecknar Högskolan på Åland och i många utbildningsprogram och i den öppna högskoleverksamheten drivs kvalitetsutvecklingen av verksamheten i samverkan med externa intressenter.

Auditeringsgruppen har uppmärksammat att kvalitetskoordinatören i många dokument benämns som ”kvalitetsansvarig” och vill uppmuntra högskolan till att diskutera huruvida denna benämning kan sända fel signaler. Koordinatören ansvarar för huvudsaklig administration av högskolans elektroniska kvalitetsledningssystem, men har inte ett övergripande ansvar för högskolans kvalitet i sig – detta ansvar åligger högskolans rektor. Högskolan bör överväga att begreppet ”kvalitetsansvarig” i dokument byts ut till ”kvalitetskoordinator” när det är denna som åberopas. Det är tydligt, både ur självvärderingen och vid platsbesöket, att högskolans olika aktörer är medvetna om vilka ansvar som gäller i kvalitetsarbetet och fullgör detta med engagemang.

5

Utvecklande av kvalitetssystemet

Högskolan har sedan omdateringen 2012 fortsatt att arbeta med utveckling av kvalitetsledningssystemet. Den viktigaste förändringen är övergången till Google Drive vilket har förenklat hanteringen av systemet och gjort systemet väsentligt mer smidigt. Högskolan har systematiska metoder och rutiner för att utvärdera kvalitetsledningssystemet. Styrkor och utvecklingsområden identifieras genom systemet. Ett kvalitetsteam har återskapats vilket är en av orsakerna till att uppföljning och utveckling av systemet nu verkar ha gått in i en ny fas.

Utvecklande av kvalitetsledningssystemet är **under utveckling**.

5.1 Kvalitetssystemets utvecklingsmetoder

Högskolans kvalitetsledningssystem baseras i grunden på ISO 9001 och i systemet ingår tydliga riktlinjer, rutiner och metoder för kontinuerlig utveckling av systemet. Enligt högskolans styrdokument *Uppföljning, utvärdering och utveckling* (senast reviderad i juni 2016) anges specifikt fyra huvudsakliga uppföljningsrutiner för kvalitetsledningssystemet:

- interna revisioner
- externa utvärderingar
- processgruppernas genomgångar
- ledningens genomgång

Den interna revisionen ska omfatta relevanta och aktuella verksamhetsområden och endast personal med utbildning i intern revision anlitas. Det finns enligt uppgift 12 utbildade interna revisorer och högskolan anger att det finns önskemål om att fler interna revisorer utbildas. I kvalitetsledningssystemet finns detaljerade instruktioner om hur och hur ofta dessa uppföljningsrutiner ska genomföras. Exempelvis anges att två interna revisioner ska utföras årligen. Det finns också flera mallar som stöder och säkrar arbetet med interna revisioner. Revisionsgruppen förbereder revisionen genom att gå igenom dokumentationen som verksamheten revideras mot. De interna revisorerna genomför intervjuer med utvalda personer och skriver en revisionsrapport som inkluderar funna avvikelser. Ansvarig för verksamhetsområdet ansvarar för att avvikelserna hävs enligt överenskommen tidtabell. Resultatet från revisionerna tas även upp i

Q-team och i ledningens genomgång. Enligt rapporter i kvalitetsledningssystemet gjordes ingen intern revision 2015 och en revision gjordes 2016 och även 2017. Takten med två interna revisioner per år verkar ha varit för ambitiös. Auditeringsgruppen rekommenderar att högskolan tar fram en plan för de interna revisionerna, hur ofta de ska genomföras och gör eventuella justeringar i rutinbeskrivningen. Sammantaget bekräftade intervjuerna att de interna revisionerna fyller sin funktion och de flesta rapporterade avvikelser har hävts.

De externa utvärderingarna av kvalitetsledningssystemet har omfattat auditeringar som genomförts av Nationella centret för utbildningsutvärdering (tidigare Rådet för utvärdering av högskolorna). Därutöver genomgår högskolans sjöfartsutbildningar med fem års mellanrum en obligatorisk extern utvärdering gentemot de krav som finns i den internationella STCW-konventionen. I denna utvärdering ingår även utvärderingsområden som berör kvalitetssystemet och den senaste utvärderingen genomfördes 2016/2017.

Det finns i kvalitetsledningssystemet en tydlig årsplan för i vilken månad respektive processgrupp ska genomföra sin genomgång samt en mall för mötet som systematiskt visar vad som ska avhandlas. Processgruppens genomgång genomförs som ett fysiskt eller virtuellt möte. Enligt intervjuerna på platsbesöket genomförs dessa möten allt oftare virtuellt. Utöver detta årliga möte kan processledaren sammankalla gruppen för ytterligare möten. Ledamöterna i vissa processgrupper är "ständiga" och tillsätts i andra i treårsperioder. Högskolan har som ambition att alla anställda över tid ska engageras i processgrupperna. Enligt intervjuer vid platsbesöket har möten enligt "processgruppens genomgång" inte alltid genomförts systematiskt. Samtidigt gav intervjuerna också tydliga indikationer på att personalen var engagerad i arbetet i processgrupperna och bidrog i det kontinuerliga förbättringsarbetet av systemets rutiner och processbeskrivningar. Om personalen upptäcker utvecklingsbehov i verksamheten upplevs också processtrukturen som ett stöd för att man vet vart man ska vända sig. I fråga om utvecklingsbehov som är mer av processövergripande art är det möjligt att vända sig till ledningsgruppen.

För ledningens genomgång sammankallar styrelseordförande en gång per år rektor, ledningsgrupp, enhetschefer och kvalitetskoordinator. Syftet med ledningens genomgång är att *"säkerställa kvalitetsledningssystemets fortlöpande lämplighet, tillräcklighet och verkan samt innefatta en bedömning av möjligheter till förbättring och bedömning av behovet av ändringar i kvalitetsledningssystemet."* Som underlag används protokoll från processgruppsmöten, interna revisioner samt protokoll från ledningens förra genomgång. Det diskuterades i kapitel 4.3 att ledningens genomgång säkerställer att det sker en systematisk uppföljning av kvalitetsledningssystemet årligen.

Vad gäller uppföljning av kvalitetsledningssystemet anges också som ett mål att Q-teamet ska sammanträda minst sex gånger per år med målet att utveckla kvalitetsledningssystemet. Q-teamet arbetade under hösten 2017 med att uppdatera processer och styrdokument samt att utarbeta en självvärderingsrapport inför auditeringen.

På det hela taget finner auditeringsgruppen att högskolan genom ovan nämnda uppföljningsrutiner kan identifiera kvalitetsledningssystemet styrkor och utvecklingsområden.

5.2 Utvecklingsarbetet efter förra auditeringen

Vid auditeringen 2009 konstaterade auditeringsgruppen brister i systematiskt FoU-arbete. Inför omdateringen 2012 utarbetades en ny huvudprocess; *B.3 Forskning och utveckling (FoU)* och två delprocesser; *B.3.1 Forskning, - forskarstudier, meriterings- och kompetensforskning* samt *B.3.2 Utvecklingsprojekt - externfinansierade*. Arbetet fanns tidigare, men systematisk uppföljning påverkades positivt genom att dessa processer tillkom som en viktig del av kvalitetsledningssystemet. En viktig utveckling sedan omdateringen 2012 är att processen *A.3 Uppföljning, utvärdering och utveckling* har utarbetats.

Under våren 2016 påbörjades i kvalitetsledningssystemet som nämnts en övergång från pdf-filer till Google Drive. Enligt självvärderingen och flera respondenter vid platsbesöket var detta ett mycket viktigt steg för den kontinuerliga utvecklingen av kvalitetsledningssystemet. Rutiner och processbeskrivningar finns digitaliserade och personalen kan föreslå förändringar i processdokument. Även om självvärderingen indikerar att denna möjlighet nyttjas sparsamt så framkom det vid intervjuerna att det är vanligt förekommande. Förändringarna accepteras av processägaren direkt eller efter diskussion vid processgruppsmöte. Förfaringssättet bidrar till kontinuerlig, om än inte helt systematisk, genomgång av de dokument som hör till kvalitetsledningssystemets processer, men även av dokument som rör verksamheten i sig.

I självvärderingen och under intervjuer vid platsbesöket nämns att kvalitetsledningssystemet fortfarande uppfattas som omfattande och tidskrävande, att ansvaret för dokumentationen bör ses över samt att interna revisioner bör genomföras oftare. Samtidigt uttryckte personalrepresentanter, och auditeringsgruppen instämmer med detta, att systemet har utvecklats på ett positivt och konstruktivt sätt sedan omdateringen 2012 och att man i stort är mycket nöjd med denna utveckling. Kvalitetsledningssystemet omfattar systematiska metoder och rutiner för en årlig uppföljning av systemet. Det är av vikt att dessa även i fortsättningen utnyttjas fullt ut för att bedöma hur ändamålsenligt och effektivt systemet som helhet är i förhållande till högskolans behov och målsättningar.

6

Kvalitetshantering av högskolans grundläggande uppgifter

6.1 Examensinriktad utbildning

Högskolans nyckelprocesser för den examensinriktade utbildningen är definierade och utgör ett stöd för planering, genomförande och utveckling av utbildningen. Det pågår ett aktivt arbete inom högskolan för att kontinuerligt förbättra processerna. Den information som systemet producerar i form av feedback och statistik utnyttjas i utvecklingen av utbildningen. Personalen, studerande och externa intressenter är delaktiga i kvalitetsarbetet. De centrala stödfunktionerna medverkar i kvalitetsarbetet vid utbildningsprogrammen.

Kvalitetshantering av den examensinriktade utbildningen är **under utveckling**.

Kvalitetsrutinernas funktionsduglighet

Målen för utbildningsverksamheten

Högskolan på Åland genomför yrkesinriktad utbildning på kandidatnivå som via högskolans uppdrag är starkt kopplad till behoven i det åländska samhället. I det nya Utbildningsavtalet 2018–2020, som är högskolans övergripande strategiska styrdokument, finns ett antal kvalitativa och kvantitativa mål angivna för den examensinriktade utbildningen. De centrala målen för den examensinriktade utbildningen som även fanns i det förra utbildningsavtalet (2013–2015, 2016) är att tillgodose det åländska näringslivets kompetensbehov, att förstärka existerande industri och tjänstekluster, att inspirera till skapandet av nya företag och tjänster samt att arbeta för studiernas effektivitet och internationalisering. I det nya avtalet poängteras därutöver utbildningens attraktivitet, lärarnas pedagogiska och ämnesrelaterade kompetensutveckling, kontinuerligt förnyande av utbildningsutbudet, utbildningsinnehållet, undervisningsmetoder och lärmiljöer samt samarbete och samverkan med nationella och internationella högskolor och arbetslivet. Vidare anges i utbildningsavtalets uppdragsbeskrivning att hållbarhet, digitalisering, internationalisering, innovation och entreprenörskap ska präglade verksamheten i högskolan.

I det nya utbildningsavtalet anges inga specifika resultatmål. Nyckeltalen för den examensinriktade utbildningen är följande:

- Antalet närvaroaanmälda studerande/ utbildningsprogram
- Antalet studerande inom ett utbildningsprogram som avlägger examen inom målsatt tid efter påbörjade studier
- Antalet studerande i utbytesprogram/utlandspraktik
- Andelen utexaminerade som arbetar på den åländska arbetsmarknaden i arbetsuppgifter som motsvarar examen 1 år efter uttagen examen
- Antalet fortbildningsdagar med pedagogiskt, didaktiskt innehåll i medeltal per lärare/år
- Antalet ämnesrelaterade/ yrkesspecifika fortbildningsdagar i medeltal per lärare/ år
- Antalet kurser/moduler i samarbete med annan högskola/ läsår
- Andelen lärare som undervisar i annan högskola/ läsår

Dessa kvantitativa mål har i högskolans Verksamhets- och ekonomiplan för 2018 (godkänd av högskolans styrelse 12.2.2018) konkretiserats i åtgärder med angivna ansvarspersoner för verkställandet av åtgärderna. De strategiska målen följs årligen upp i enlighet med den struktur som finns i kvalitetsledningssystemet. Enligt processen *A.1 Strategisk planering* ansvarar vicerektorerna/enhetscheferna för att utbildningsavtalet årligen diskuteras vid ett möte med kollegiet/enheten. En årlig uppföljning av målen i utbildningsavtalet görs vid Strategidagarna i vilken ledningsgruppen, styrelsen och representanter för Landskapsregeringen medverkar. Enligt *A.3 Uppföljning, utvärdering och utveckling* sker även en kontinuerlig genomgång av verksamheten i olika möten. Vidare ingår i processgruppernas årliga genomgång en punkt om att utvärdera verksamhetsmålen. Enligt självvärderingen är det frågan om processspecifika mål som årligen ställs och följs upp. Processgruppernas arbete har, enligt intervjuerna, mest fokuserat på att säkerställa fungerande processer.

Högskolan har under den senaste avtalsperioden på basis av intervjuerna och Verksamhets- och ekonomiplanerna för 2013–2017 främst fokuserat på uppföljning av genomströmningen och sysselsättningskvoten. Den intervjuade personalen var väl insatta i dessa kvantitativa mål som hade diskuterats i kollegiet. Det nya avtalet innehåller flera övergripande kvalitativa mål för den examensinriktade utbildningen jämfört med det förra utbildningsavtalet. Förutom målen finns det även de ovan nämnda tematiska områdena som ska prägla verksamheten. Alla dessa fångas inte i tillräcklig utsträckning upp av de i utbildningsavtalet definierade nyckeltalen. Sammantaget anser auditeringsgruppen att det krävs bättre systematik i hur kvalitetsledningssystemet och den cykliska PDCA-processen som ligger som grund för kvalitetsledningen fångar upp dessa kvalitativa mål. Det krävs systematik i hur de kvalitativa målen styrs och implementeras i verksamheten, hur målen följs upp och hur återkopplingen till verksamheten sker. Mot bakgrund av det ovan sagda rekommenderar auditeringsgruppen att högskolan ser över hur de befintliga ledningsverktygen stöder högskolan i detta arbete.

Enligt ledningsstrukturen har högskolan två vicerektorer (Land och Sjö) som ansvarar för utbildningen vid sina respektive fakulteter. Lärarkollegiet i samråd med fakultetens vicerektor ansvarar för utvecklandet av utbildningen. Vid tidpunkten för platsbesöket saknade Sjöfakulteten en vicerektor och högskolans rektor var tillfälligt ansvarig för utbildningsverksamheten vid ifrågavarande fakultet. Högskolans vicerektor för Landfakulteten är processägare för den examensinriktade utbildningen och har det övergripande ansvaret för utvecklingen av utbildningen vid högskolan. Kursansvariga ansvarar för att utveckla kursbeskrivningarna, men vicerektorn har rätt att be om en revidering av kursbeskrivningen. Vid behov diskuteras kursbeskrivningen i kollegiet och den kan också remitteras till branschrådet. Processgrupperna för den examensinriktade processerna är sammansatta över programgränserna och har enligt självvärderingen som främsta uppgift att förbättra processen.

Kvalitetsrutiner

Kvalitetsrutinerna för den examensinriktade utbildningen är tydligt angivna i kvalitetsledningssystemet i Google Drive. Dessa omfattar som redan tidigare nämnts i rapporten processbeskrivningar för ledningsprocesserna, huvudprocesserna för den examensinriktade utbildningen och stödfunktionerna. Huvudprocesserna för den examensinriktade utbildningen är:

- B.1 Examensinriktad verksamhet (Fakulteterna)
 - B.1.1 Framtagning av utbildningsplan och kursbeskrivningar
 - B.1.2 Antagning till utbildningsprogram
 - B.1.3 Genomförande av studierna
 - B.1.3.1 Validering
 - B.1.3.2 Programkurs - planering & genomförande
 - B.1.3.3 Praktik
 - B.1.3.4 Examensarbete
 - B.1.4 Utfärdande av betyg och intyg

Processbeskrivningarna för den examensinriktade utbildningen samt de olika blanketterna och mallarna som ingår i systemet är alla inarbetade dokument. Det var tydligt från intervjuerna att personalen känner väl till dem och att de tillför en systematik och ett bra stöd för verksamheten. En del processbeskrivningar innehåller rutinbeskrivningar som fungerar som anvisningar för de studerande.

I enlighet med beskrivningen för nyckelprocessen *B.1.1 Framtagning av utbildningsplan och kursbeskrivningar* initieras utvecklingen av utbildningsplanen av vicerektor. Kollegiet ansvarar för utvecklingen av utbildningsplanen under vicerektors ledning. Branschrådet och ledningsgruppen behandlar utbildningsplanen före den går till styrelsen som sedan fastställer planen. I högskolans självvärdering nämns att ansvarsfördelningen gällande utvecklingen av utbildningsplaner inte har varit helt tydlig. Det pågår diskussioner vid högskolan om vad som är den bästa ledningsstrukturen för utbildningsprogrammen. Ett alternativ som diskuterats är återinförandet av programansvariga, en funktion som tidigare funnits i högskolan.

Det nya utbildningsavtalet förutsätter att det sker en ständig utveckling av undervisningen och att den undervisande och handledande personalen kontinuerligt fortbildar sig. En del gemensamma tillställningar och fortbildningar med pedagogiskt innehåll har anordnats av högskolan. Exempelvis har en större satsning gjorts under det gångna året i pedagogisk fortbildning med anledning av en avvikelse som upptäcktes i en intern auditering. De intervjuade lärarna talade om att det finns utmärkta möjligheter att delta i fortbildning och att kompetensutveckling är något som uppmuntras inom högskolan. Det var dock flera av de intervjuade lärarna som ansåg att det var svårt att lösgöra sig från undervisningen på grund av att de är få lärare och har mycket undervisning. Kompetensutvecklingen diskuteras i medarbetarsamtalen. Auditeringsgruppen anser att en större systematik i den ämnesmässiga och pedagogiska kompetensutvecklingen är att rekommendera för att säkerställa en kontinuerlig utveckling av undervisningen och personalens kompetens i linje med de strategiska målen.

En arbetsgrupp har fått som uppgift att revidera högskolans pedagogiska grundsyn. Enligt självvärderingen påbörjades arbetet efter att en avvikelse upptäcktes i den interna revisionen 2016 och som enligt uppgift färdigställs under våren 2018. På basis av intervjuerna var den förra pedagogiska grundsynen inte väl förankrad i högskolan. Auditeringsgruppen rekommenderar att personalen engageras i arbetet med den nya policyn och i hur den ska implementeras i verksamheten.

Internationalisering betonas i det gamla och det nya utbildningsavtalet. Internationalisering ses som en nödvändighet för den framtida utvecklingen av både Åland och högskolan. Det framkom i intervjuerna att det finns tydliga ambitioner hos styrelsen och ledningen att utveckla detta område. Högskolan har tagit fram en internationaliseringsstrategi för åren 2017–2019. Enligt strategin borde internationalisering vara en integrerad del av högskolans olika verksamhetsformer. Strategin och nyckeltalen i det nya utbildningsavtalet har främst fokus på utbyte och praktik. Studerande- och lärarutbytet är tillsvidare småskaligt och internationaliseringen förverkligas i utbildningen framförallt via utlandspraktiken som ingår i flera utbildningsprogram. Det finns en vilja vid högskolan att undervisa även på engelska, men tillsvidare hindrar lagstiftningen detta. Ett långsiktigt mål för högskolan är att erbjuda engelskspråkiga kandidat- och magisterprogram.

I varje utbildningsprogram ingår åtminstone 30 ECTS praktik som utgör en viktig del av utbildningen. För en del utbildningsprogram är godkänd praktik ett krav för att erhålla behörighet. I kvalitetsledningssystemet ingår en processbeskrivning för praktiken. Dokumentet innehåller instruktioner och blanketter för sjöfartsutbildningarna, vård och Hospitality Management men inte för högskolans övriga utbildningsprogram. Det är förstås klart att de behörighetsgivande utbildningarna bör följa de specifika kraven som finns för dessa utbildningar. Emellertid finns det en del variation i praktikprocesserna som bekräftades i intervjuerna med både personal och studerande. I en del utbildningsprogram saknas till exempel rapportering av praktiken och i flera program fanns det ingen kontakt med den studerande under praktiken. Några studerande talade om att det inte var tydligt för dem vad målen för praktiken var och i ett utbildningsprogram varierade arbetsbelastningen mellan programmets studerande. Auditeringsgruppen råder högskolan att se över praktikprocesserna speciellt vad gäller uppföljning och kvalitetssäkring.

Uppföljning av utbildningsverksamheten

Flera medarbetare framhöll att den viktigaste informationen som systemet producerar är studerandefeedback. Det finns en mall för kursutvärderingar som lärarna har rätt att modifiera för sina egna behov. Feedback på kurser inhämtas antingen digitalt via Google forms eller till pappers. Lärarna talade om att de digitala blanketterna ofta ger låga svarsfrekvenser, vilket är en av orsakerna till att en del lärare föredrar att göra kursutvärderingarna med en pappersblankett. I ett utbildningsprogram hade de studerande framfört att det skulle vara tydligare från studerandeperspektiv om kursutvärderingarna genomfördes på ett enhetligt sätt inom utbildningsprogrammet. Auditeringsgruppen fick belägg för att kursutvärderingarna hanteras och att studerandefeedbacken utnyttjas i utvecklingsarbetet, men att det finns till en del variation i hur processen för hantering av kursutvärderingar ser ut i utbildningsprogrammen. Ett gott exempel på en inarbetad process är vårdutbildningen där läraren gör en sammanfattning av kursutvärderingens resultat som även innehåller lärarens reflektion över resultaten. Utvärderingarna följs sedan upp på kollegiemöten och eventuella ändringar som bör vidtas när kursen nästa gång organiseras dokumenteras. Mycket information vid högskolan fås också via den dagliga kontakten med de studerande.

Programrådsmöten är en viktig officiell kanal för de studerande att framföra sina synpunkter om utbildningen. Resultaten från programråden rapporteras till kvalitetskoordinatören, ledningsgruppen och styrelsen i samband med ledningens genomgång. Vicerektor sammankallar en gång i terminen programmets studerande till ett programrådsmöte för att diskutera aktuella frågor. Enligt intervjuerna är det vicerektor och studiehandledaren som har hand om programrådsmöten. I flera intervjuer med både personal och studerande nämndes att det finns utrymme att förbättra de studerandes deltagande i programrådsmöten. Åtgärder hade vidtagits i flera utbildningsprogram för att förbättra engagemanget, men det är tydligt att vidare åtgärder bör vidtas. Auditeringsgruppen råder utbildningsprogrammen att tillsammans med dess studerande söka lösningar som passar de programspecifika behoven för att engagera de studerande.

Det finns ytterligare en kanal för de studerande att framföra sina synpunkter direkt till högskolans ledning. I kvalitetsledningssystemet finns en process för reklamationshantering. Det är högskolans rektor som mottar dessa reklamationer. Det nämndes i intervjuerna att endast få reklamationer har mottagits, vilket antyder antingen att de studerande inte upplever att det finns något att reklamera eller att systemet inte är tillräckligt känt.

Auditeringsgruppen hörde endast få exempel på systematisk återkoppling till de studerande om t.ex. vilka åtgärder har vidtagits utifrån deras feedback. Information om åtgärder som vidtagits på basis av den feedback som studerande framfört i programrådsmöten hade i flera fall inte nått de studerande som intervjuades fast programrådsmötesprotokoll skickas till alla programmets studerande. Sammantaget behöver högskolan systematisera återkopplingen till de studerande på deras synpunkter. Återkopplingen är viktig för att motivera de studerande att ge feedback. De bör få information om eventuella åtgärder som vidtas med anledning av deras feedback och om orsaker till varför förändringar eventuellt inte är möjliga.

Förutom kursutvärderingar, programrådsmöten och övriga feedbackkanaler insamlas information vartannat år via en trivselenkät till alla närvaroanmälda studerande. Fjärde årets studerande ges även en möjlighet att utvärdera utbildningen gentemot utbildningsprogrammets mål. Denna utvärdering genomförs i form av ett möte där de studerande får ta del av frågorna på förhand. Statistik om de utexaminerade samlas in ett år efter examen för att kartlägga framför allt sysselsättningskvot och Ålandskvot (hur många som stannat kvar på Åland). Därutöver har de interna revisionerna ofta fokuserat på den examensinriktade utbildningens processer och processgruppernas genomgångar bidrar till att det sker en kontinuerlig förbättring av processer och rutiner.

Medverkan av olika aktörer i kvalitetsarbetet

En av högskolans styrkor är dess litenhet som tar sig i uttryck i en nära kontakt mellan lärare och studerande. Högskolan arbetar aktivt med att möta de studerande, erbjuda stöd när det behövs och välkomnar deras synpunkter på utbildningen. I stort sett var de studerande som intervjuades nöjda med sina studier och stödet. Högskolans studerande har relativt bra möjligheter att påverka sin utbildning. De studerande är representerade i styrelsen, branschråden, internationella nämnden och biblioteksnämnden samt i flera processgrupper.

Högskolan på Åland är liten med korta avstånd till ledningsfunktionerna. Personalen talade under platsbesöket om en informell dialog och om en lätthet att framföra sina synpunkter till ledningen. Kollegierna har en central roll vad gäller kvalitetsutvecklingen av utbildningen. Mycket av kvalitetsarbetet och de kvalitetsfrämjande diskussionerna sker inom lärarkollegiet och på kollegiemöten samt via den informella kontakten mellan lärarna. Det finns samarbete inom högskolan som överskrider programgränserna, som t.ex. inom sjöfartsutbildningarna, men det finns utrymme att öka detta samarbete både över fakultets- och programgränserna.

Den intervjuade personalen visade ett tydligt engagemang för att erbjuda de studerande en utbildning som motsvarar de behov som finns i arbetslivet. Det finns en nära koppling till arbetslivet i samtliga utbildningsprogram via branschråden i utbildningsprogram där rådet fungerar och omfattande personliga kontakter. Externa intressenter har via branschråden, som utförligare diskuteras i kapitel 6.4, möjligheter att medverka i kvalitetsutveckling av utbildningsprogram. I branschråden diskuteras bl.a. utbildningsplanerna och branschens representanter kan framföra sina synpunkter om utbildningen.

Stödfunktionernas kvalitetshantering

De viktigaste stödfunktionerna - högskolebiblioteket, IT och internationell verksamhet - är inkluderade i kvalitetsledningssystemets processtruktur och medverkar i kvalitetsutvecklingen av utbildningen via de olika processgrupperna. Därutöver har biblioteket, IT, internationalisering samt information och kommunikation egna rutinbeskrivningar. Studiehandledarna har en viktig roll vad gäller stödet till de studerande och ansvarar bland annat för individuella utvecklingssamtal med programmets studerande, individualisering av läroplan, uppföljning av studieprestationer och beredning av valideringsärenden. Både studerande och personalen som intervjuades var nöjda med den service som erbjuds. Högskolans litenhet gör att feedback från personal och studerande gällande stödfunktionernas kvalitet samlas i huvudsak via den direkta kontakten. I trivselenkäten som genomförs vartannat år får de studerande svara på frågor om stödfunktionerna.

6.2 Bevis i den examensinriktade utbildningen

6.2.1 Utbildningsprogrammet för informationsteknik

Utbildningsprogrammet i informationsteknik har ändamålsenliga och fungerande rutiner för planering, genomförande och utveckling av utbildningen. Informationen som samlas in via feedback från de studerande och branschen har påverkat utvecklingen av utbildningen. Utbildningsprogrammets koppling till arbetslivet vilar på en systematisk samverkan med företag och man har varit lyhörd för de behov som finns inom IT-branschen på Åland. Lärare, studerande och externa intressenter medverkar i utvecklingen av utbildningsprogrammet.

*Kvalitetshanteringen av utbildningsprogrammet för informationsteknik är **under utveckling**.*

Utbildningsprogrammet i informationsteknik har tre inriktningar: mjukvaruutveckling 210 ECTS, mjukvaruutveckling med ekonomi 240 ECTS och datateknik 240 ECTS. Utbildningen leder till yrkeshögskoleexamen i informationsteknik och hade 2017 79 närvarande studerande. Utbildningsprogrammet är placerad organisatoriskt i Landfakulteten.

Kvalitetshantering gällande planering av utbildningen

Målen för utbildningsprogrammet är utformade i enlighet med den åländska lagstiftningen, nivå sex i det europeiska kvalifikationsramverket (EQF) och högskolans examensordning. En av grundtankarna i programmet är att utveckla de studerandes kompetenser för kontinuerligt lärande. Utbildningen är bred till omfattningen för att ge de studerande en grund som de sedan själv kan bygga vidare på. Därutöver har utbildningsprogrammet en stark koppling till arbetslivet. I utbildningsprogrammet finns en tydlig vilja att utbilda studerande med kompetenser som behövs inom den åländska IT-branschen och det pågår ett systematiskt arbete med att beakta de behov som finns inom branschen. Detta sker via utbildningsprogrammets branschråd och den nära kontakten till företagen speciellt via praktikpartnersamarbetet. Exempelvis har nya kurser införts som t.ex. agila metoder, gruppdynamik och teamutveckling på arbetsplatsen på basis av de behov som framförts av branschen. Programmet har också gjort en utredning om framtidens IT-utbildning 2011 och samlat in branschrådets representanters synpunkter med hjälp av en enkät. Med externa projektmedel har man inom programmet arbetat med branschen och de studerande och diskuterat utbildningens styrkeområden. Ett resultat av denna genomgång var att nya kurser infördes och nya gästföreläsare rekryterades. Vid tidpunkten för platsbesöket pågick en revidering av utbildningsplanen och i denna process har branschrådet och de studerande haft möjlighet att bidra med sina synpunkter på planen. I självvärderingen beskrivs den ständiga utvecklingen inom branschen som en utmaning för programmet.

Det sker en ständig förbättring av utbildningen i enlighet med PDCA-cykeln i vilken årsplaneringen utgör en viktig process. Årsplaneringen initieras av programkoordinatören och omfattar en systematisk genomgång av kurserna och vad som bör revideras. Feedback från de studerande och branschrådet beaktas i revideringarna. Kursutvärderingarna går igenom som en del av denna process. Enligt intervjuad personal ger kvalitetsledningssystemet stöd i planeringsarbetet t.ex. via mallar som beräknar de studerandes arbetsinsats och studiepoäng. Personalen upplever att systemet ger ett stöd, då man kan kontrollera hur formella processer genomförs.

De studerande kopplas till högskolans FoU-verksamhet huvudsakligen via kursen Programkonstruktion och projekthantering. Beställaren i detta projekt har ofta varit från högskolans FoU-projekt Åland Sailing Robots och högskolans IT-studerande har haft en viktig roll i projektet sedan det startade 2013. Några av utbildningsprogrammets studerande har även genomfört sin praktik inom projektet.

Kvalitetshantering gällande genomförande av utbildningen

Enligt lärarna finns det i utbildningens upplägg en grundkoppling mellan mål och resultat. Målsättningarna och vad som studerande förväntas kunna efter en genomförd kurs presenteras i början av kursen. Förmågan till eget lärande och att ta ansvar för sitt eget lärande utövas bl.a. i det större laborations- och projektkurserna. De studerande som intervjuades uppskattade den praktiska anknytningen i utbildningen, dvs. kopplingen mellan teori och praktik som sker via den nära kontakten med näringslivet som finns i utbildningen. De studerande talade om att inom utbildningsprogrammet jobbar man aktivt med att knyta band mellan de studerande och branschen. Arbetslivsanknytningen sker i studierna via praktiken, projektarbeten, gästföreläsningar och andra tillställningar. Utbildningsprogrammet har på basis av auditeringsintervjuerna ändamålsenliga lärmiljöer. En stor del av undervisningen sker i datasalar och lärplattformen Moodle och Classroom används i kurserna. Därutöver har programmet en egen IT-sal. De vanligaste examinationsformerna är skriftlig tentamen, inlämningsuppgifter/rapporter och laborationer. Examensarbeten görs vanligen på uppdrag av företag. Undervisnings- och bedömningsmetoderna är genomtänkta, men som även bekräftades av de studerande som intervjuades följer de en ganska lika struktur och mer didaktisk variation vore önskvärt.

Praktiksamarbetet med företagen har systematiserats via ett praktikpartnersystem där studerande genomför en 20 veckors praktik hos praktikpartnerföretagen där flera åländska IT-företag ingår. Utbildningsprogrammet ordnar årligen rekryteringseftermiddagar där företagen bjuds in för att berätta om sin verksamhet och möjligheterna till praktik. De studerande söker praktikplats själv. Det framkom i intervjuerna med personal och studerande att mer stöd borde erbjudas till de studerande som har svårigheter att hitta praktikplats på egen hand. Personalen har planer att se över detta inom kollegiet. I praktikperioden ingår inte en rapport eller självreflektion, endast ett praktikintyg. Auditeringsgruppen rekommenderar att en reflekterande praktikrapport blir obligatorisk så att de studerande examineras. Praktikrapporten bidrar samtidigt positivt till att kvalitetssäkra praktiken samt stöda de studerandes lärande.

Det finns en öppen dialog mellan de studerande och lärarna samt övrig personal. De studerande pratade om en lätthet att få stöd eftersom grupperna är så små. För de studerande var det tydligt vem de kontaktar om de behöver stöd. Studiehandledaren följer upp de studerande och deras välmående och håller utvecklingssamtal med dem en gång om året. Några studerande som intervjuades uppskattade även den flexibilitet som finns i studierna där deras individuella behov tas i beaktande. Exempelvis kan praktiken genomföras på den egna arbetsplatsen om det var frågan om en arbetsplats inom IT-branschen. I kvalitetsledningssystemet ingår tydliga rutinbeskrivningar/anvisningar för validering för både personal och studerande och i studerandeintervjun beskrevs processen som smidig.

Kurserna och utbildningen utvärderas systematiskt. Feedback från de studerande och branschen är den viktigaste informationen som utnyttjas i kvalitetsutvecklingen av utbildningen. Kursutvärderingarna genomförs efter varje kurs främst digitalt via Google Forms. Enligt lärarna görs kursutvärderingar ibland i pappersformat. En av orsakerna har varit att svarsprocenten sjunker när de görs elektroniskt. Alla kursutvärderingar sparas i en elektronisk programmapp där alla inom kollegiet och vicerektorn kan ta del av dem. I självvärderingen nämndes att några kursutvärderingar saknas från den elektroniska mappen som ger ett intryck av att detta skede i processen inte ännu är helt inarbetad inom kollegiet. Kursutvärderingar diskuteras i samband med årsplaneringen.

I självvärderingen och intervjuerna med lärarna beskrivs ett systematiskt sätt att följa upp utbildningen. I årskurs fyra ges studerande en möjlighet att delta i en utvärdering av utbildningen. Svarsprocenten är låg. T.ex. år 2016 deltog endast tre studerande i utvärderingen. Auditeringsgruppen rekommenderar att programmet ser över denna process och försöker samla in synpunkter från flera studerande som är i detta skede av sina studier. I utbildningsprogrammet insamlas information om examinerade ett år efter examen. Uppföljningen omfattar sysselsättningsgrad, egenföretagarandel, relevant jobb, ledande ställning, arbetslöshet, Ålandskvot (stannat på Åland) samt betyg för utbildningen.

Ett av de utpekade utvecklingsområdena är genomströmningen. Det är uppenbart att antalet avhoppare är väldigt stort och att genomströmningen är en utmaning för programmet. IT-programmet är inte ensam om problemet då genomströmningen är ett utvecklingsområde för flera andra utbildningsprogram vid högskolan och en allmän utmaning inom teknikutbildningar vid flera andra lärosäten. Platsbesöket gav vid handen att det finns en bra uppfattning om vilka orsakerna till genomströmningen är. Orsaker som räknades upp av personal och studerande är att intresset fattas hos en del studerande, det är ganska lätt att få studieplats, studierna blir krävande i ett tidigt skede, studierna motsvarar inte förväntningarna samt hälsorelaterade orsaker. En betydande orsak är också att de studerande och examinerade är efterfrågade inom den åländska IT-branschen och man behöver nödvändigtvis inte ha examen för att få jobb. Flera av orsakerna är svåra att åtgärda men det är tydligt att en större satsning inom utbildningsprogrammet och hela högskolan borde göras för en förbättrad genomströmning. Auditeringsgruppen rekommenderar att utbildningsprogrammet tillsammans med de studerande och branschen försöker hitta lösningar för att åtgärda detta. Det kan eventuellt vara frågan om fler individuella lösningar och stöd t.ex. i form av handledning i studieteknik och annat studiepsykologiskt stöd, nya didaktiska lösningar, bättre information till de sökande om utbildningen, förändringar i ansökningsförfaranden osv. Det är även viktigt att t.ex. med branschrådets representanter och med praktikpartner diskutera vikten för individen att slutföra sina studier och ta ut examen samt att företaget uppmuntrar till detta.

Högskolans tutorverksamhet där frivilliga studerandetutorer handleder andra studerande som behöver stöd med studierna verkar utifrån intervjuerna vara en god praxis som speciellt stöder de studerande som har utmaningar med sina studier och är motiverade att genomföra utbildningen.

Medverkan av olika aktörer i kvalitetsarbetet

Utbildningsprogrammets personal består av en liten samverkande grupp och de informella samtalen inom kollegiet samt de mer officiella kollegiemötena är av stor betydelse för kvalitetsutvecklingen av utbildningsprogrammet.

Studerande medverkar i kvalitetsarbetet främst via den feedback som samlas in via kursutvärderingarna, programrådsmöten och utvärderingar av utbildningen för fjärde årets studerande. De studerandes synpunkter om studierna samlas även in på högskolenivå med trivselenkäten vartannat år. Trivselenkäten diskuteras vid programrådsmötet. Enstaka studerande deltar i programrådsmöten och som det nämndes i självvärderingen är det svårt att veta hur representativa de framförda synpunkterna är. Auditeringsgruppen rekommenderar att programmet tillsammans med dess studerande försöker utreda hur de studerandes engagemang kan främjas. Det är även viktigt att motivera de studerande genom att ge systematisk återkoppling på deras synpunkter om verksamheten så att de ser att deras synpunkter tas i beaktande och att det sker förbättringar av verksamheten.

Utbildningsprogrammet i informationsteknik har som även konstaterats ovan en nära koppling till IT-branschen på Åland. Samarbetet via branschrådet och praktikpartnersamarbetet är exempel på systematiskt och välfungerande samarbete där externa intressenter har möjlighet att delta i utvecklingen av utbildningen.

6.2.2 Utbildningsprogrammet för elektroteknik

Kvalitetsarbetet inom utbildningsprogrammet för elektroteknik bygger i huvudsak på existerande kvalitetsrutiner. Studerande medverkar i kvalitetsarbetet genom kursutvärderingar, feedback från fjärde årets studerande och programrådsmöten. Lärarna medverkar i kvalitetsutvecklingen genom kollegiemöten, processgrupper och interna revisioner. Branschrådet är inte aktivt just nu och kan eventuellt kompletteras med andra systematiska sätt att engagera branschen i kvalitetsarbetet. Kvalitetsarbetet är verkningsfullt i planeringen och i genomförandet av utbildningen, men återkopplingen till de studerande kan systematiseras.

*Kvalitetshanteringen av utbildningsprogrammet för elektroteknik är **under utveckling**.*

Utbildningsprogrammet i Elektroteknik leder till en ingenjörsexamen. Utbildningen består av 240 ECTS och uppfyller STCW-konventionens krav för behörighet att arbeta ombord på fartyg. Intagning av studerande till utbildningsprogrammet sker vartannat år och 2017 hade programmet 37 närvarande studerande. Elektroteknik tillhör organisatoriskt Sjöfakulteten.

Kvalitetshantering gällande planering av utbildningen

Enligt självvärderingen gjordes en omfattande genomgång av kursinnehållet i utbildningsplanen 2013 för att kunna erbjuda en internationellt jämförbar el-mästarutbildning. Den nya utbildningsplanen, som trädde i kraft hösten 2014, innehåller också olika etappmål för behörighet till el-mästare och fartygselektriker. Lärandemålen följer de krav som STCW-konventionen förutsätter. Möjligheterna att erhålla behörighet för att arbeta både på land och till havs uppskattats av programmets studerande. Förbättringar av utbildningsplanen görs kontinuerligt. År 2016 gjordes mindre justeringar och kursförändringar utifrån erfarenheter bland personal och studerande från de två första åren av utbildningsplanen. En utvärdering av sista årets studerandes synpunkter på utbildningen från 2017 kommer därtill att tas i beaktande vid läsårsstarten 2018. Under intervjuerna med både undervisande personal och studerande bekräftades denna systematiska utveckling av utbildningsplanen. Utbildningsplanen som helhet är väl genomtänkt. Det är än så länge svårt att utvärdera utbildningen mot näringslivets behov, då de första studerande som påbörjade studierna 2014 har möjlighet att utexamineras först 2018. Auditeringsgruppen rekommenderar att utbildningsprogrammet vidareutvecklar en långsiktig utvärdering av utbildningsplanen.

En tidigare arbetsklimatundersökning gav indikationer om att personalens delaktighet i utvecklingsarbetet kring utbildningsplanen kunde bli bättre. Detta har lett till att lärarkollegiet nu fått ett tydligare ansvar för utvecklingen. Programkoordinatören har en viktig roll i att styra planeringen av utbildningen i lärarkollegiet. Kollegiemötet som är gemensamt för elektroteknik och maskinteknik fungerar som forum för planeringen. Föregående läsårsplan används som mall för planeringen. Schemalaggningen görs av schemaläggaren för alla sjöfartsprogram, primärt för ett halvår i taget, och med mål att få en jämn kursbelastning. I samband med planeringen utvärderas också föregående läsår i kollegiet. Fokus i planeringen är främst på innehållet i kurserna och utvärdering av studerandeprestationer. I intervjuerna med de studerande kom det fram att enskilda kursschemalaggningar inte helt lyckats och att det funnits kurser som överlappar varandra eller att kursordningen inte fungerat. För det mesta verkade dock de studerande veta hur de hittar information om kurserna, hur de anmäler sig och hur de ska gå tillväga vid problem. Överlag uppfattar de studerande personalen som fackmässigt kompetent för att verkställa utbildningsplanen och de är nöjda med utbildningen.

Forsknings- och utvecklingsverksamheten vid programmet är aktivt, flera av lärarna är eller har varit involverade i FoU-projekt. Forskningen ses som en viktig del för kompetensutvecklingen bland lärarna och det anses att de borde ges möjlighet till forskning inom ramen för sin tjänst. Just nu är projektet Sailing Robots aktuellt. De studerande som studerat längre bekräftade också att de hört om projektet vid olika tillfällen, även om de inte själva varit aktivt involverade, och att studiekompisar skriver examensarbeten inom ramen för projektet. Samtidigt efterlyser de studerande mer involvering i FoU-verksamheten redan i ett tidigare skede av studierna.

Kvalitetshantering gällande genomförande av utbildningen

Kvalitetssäkringen och -utvecklingen i utbildningen bygger huvudsakligen på att lärarna tar sitt eget ansvar, att lärarna kontinuerligt gör omvärldsbevakning och att de kan reflektera sinsemellan över kvaliteten i utbildningen. För en del av kurserna anlitas externa experter. De vanligaste undervisningsmetoderna i kurser är föreläsningar, inlämningsuppgifter/rapporter eller laborationer. Inom ramen för kurserna finns det spelrum för enskilda lärare att ta in nya eller förändra moment under läsåret. En viss flexibilitet i kursupplägget under läsåret uppfattas som viktigt bland lärarna för att stärka kvaliteten i undervisningen. Upplägget med föreläsningar och inlämningsuppgifter eller laborationer verkar i huvudsak fungera. En del av de studerande som intervjuades tyckte dock att det finns utrymme att utveckla undervisningsmetoderna, speciellt föreläsningarna. I självvärderingen poängteras hanteringen av den fackmässiga kompetensutvecklingen, men även lärarnas rutiner för pedagogisk kompetensutveckling kan förtydligas och systematiseras.

Undervisningsutrymmena uppfattas ändamålsenliga både av lärare och studerande. Likaså verkar Fronter och Google Classroom fungera bra som lärplattformar och Primus/Wilma som studieadministrativa verktyg. Skriftliga tentamen och utvärdering av inlämningsuppgifter eller laborationer är de vanligaste examinationsformerna. Bedömningsanvisningarna finns tillgängliga i kvalitetsledningssystemet men det har länge diskuterats huruvida bedömningsskalan borde ändras.

Kursutvärderingar genomförs för varje kurs. Läraren sammanställer dem och lägger dem i en mapp. Rektor och vicerektorn har tillgång till mappen och tanken är att sammanställningen fungerar som underlag vid personalens utvecklingssamtal. Både lärarna och de studerande poängterade att den informella diskussionen är öppen i de små grupperna och att mycket av eventuella oenigheter eller utvecklingsförslag sköts bra på det sättet. De studerande som intervjuades hade inte fått återkoppling på kursutvärderingar, därför vore det viktigt att tydligt och systematiskt till studerande kommunicera de åtgärder som vidtagits utifrån deras både formella och informella feedback.

Praktiken är en viktig del av utbildningen. Det finns utsedda praktikkoordinatörer och via det nationella systemet sjöfartens praktikkvartn finns det möjlighet för studerande att söka praktikplatser. De studerande som intervjuades var medvetna om dessa möjligheter men ibland verkar det ändå svårt att erhålla en praktikplats. Det finns en del allmänna utmaningar med praktikkvartnen som t.ex. att den studerande får väldigt sent information om praktikplatsen. De studerande önskar att programmet hade mera direkt kontakt med rederierna om praktikplatser. De anser även att det internationella inslaget i utbildningen kan stärkas. I självvärderingen tas det upp att rutinerna för att kvalitetsgranska praktiken kunde utvecklas i utbildningsprogrammet.

Det sker ett bortfall av studerande i utbildningen, speciellt många under år ett faller av. Flera faktorer verkar vara orsaken, så som krävande kurser och att studierna inte lämpar sig för den studerande. Högskolans studerandetutorverksamhet hjälper studerande med ämneskunskaper och en s.k. nollkurs i matematik finns för att förkovra matematikkunskaper. Lärarna, programkoordinatören och studiehandledaren försöker också vara lyhörda och aktiva för att avvärja onödiga bortfall. Den välfungerande tutorverksamheten är en god praxis.

Medverkan av olika aktörer i kvalitetsarbetet

Lärarna uppfattade att kvalitetsledningssystemet stöder dem väl bl.a. i examensarbetsprocessen. De återkommande kollegiemötena med agenda och protokoll är en viktig och väl fungerande del av utbildningens kvalitetsarbete. En del av lärarna är med i processgrupper och/eller har deltagit i interna revisioner eller blivit intervjuade för interna revisioner. Detta indikerar att personalen i utbildningsprogrammet har god möjlighet att kontinuerligt medverka i kvalitetsutvecklingen vid högskolan.

Programrådsmöten existerar som diskussionsforum mellan studerande och personal. Dessa är schemalagda och hålls med jämna mellanrum. Enligt de studerande är programrådsmöten inte särskilt välbesökta. Ett förslag från de studerandes sida var att mötena arrangeras under skoltid istället för kvällstid. Utbildningsprogrammet borde fortsätta med att hitta lösningar för att bättre engagera de studerande i kvalitetsarbetet.

Utbildningsprogrammet har för tillfället inte ett aktivt branschråd. Det verkar vara svårt att få sjöfartsbranschen engagerad i råden. De informella kontakterna till branschen är därför viktiga. De studerandes praktik och examensarbeten är också ett sätt för lärarna att hålla kontakt med branschen. Lärarna tyckte att man borde hitta ett ändamålsenligt system som passar utbildningsprogrammet för att hantera branschkontakterna och för att förtydliga branschens medverkan i kvalitetsarbetet. Branschrådet kunde kompletteras med andra sätt att systematiskt engagera branschen i kvalitetsutvecklingen av utbildningsprogrammet.

6.2.3 Utbildningsprogrammet för Hospitality Management

Vid programmet för Hospitality Management finns till stor del fungerande rutiner som främjar kvalitetsutvecklingen. Programmets lärare visar engagemang i utbildningen och använder kvalitetsledningssystemets processer och dokument när så är påkallat. Det finns utrymme för att förbättra återkoppling till de studerande samt processerna för säkring av praktikplatsernas kvalitet. I programmet har man utvecklat programspecifika indikatorer för uppföljning vilket gagnar programmets kontinuerliga utveckling.

*Kvalitetshanteringen av utbildningsprogrammet för Hospitality Management är **under utveckling**.*

Utbildningsprogrammet för Hospitality Management tillhör Landfakulteten och innehåller precis som de flesta av högskolans övriga program yrkesstudier, valfria studier, examensarbete och praktik. Utbildningen är 3,5 år (210 ECTS) och leder till yrkeshögskoleexamen. Syftet är att examen ska leda till arbete i ledande befattningar i hotell-, restaurang-, service- och turismbranschen. Utbildningsprogrammet hade 2017 79 närvarande studerande.

Kvalitetshantering gällande planering av utbildningen

Planeringen av kommande läsår påbörjas i januari. Då hålls ett kollegiemöte med diskussion om vad som fungerat väl och vad som borde förbättras i avslutade och pågående kurser. Vid planeringen utgår kollegiet också från de studerandes kursvärderingar. Kollegiet menar att kursvärderingsresultat spelar en viktig roll i planeringen och utvecklingen av utbildningen. Enligt självvärderingen beaktas forskningsrapporter och branschstatistik för att få en uppfattning av förväntade trender och utveckling inom området. Vid förslag om större förändringar i utbildningsplanen har också branschrådet inbjudits att ge synpunkter. Som en del av planeringen håller sig kollegiet också uppdaterat vad gäller ny produktion av läromedel. Kollegiet består av få lärare, så utöver kollegiemötena har man många informella samtal och diskussioner i vardagen vad gäller att planera och genomföra utbildningen.

Även programrådsmötena är viktiga som input till planering och utveckling av utbildningen. Programrådsmötena hålls en gång per termin. Här deltar inte lärarna, utan studerande, vicerektor och programkoordinator. Det är svårt att få studerande att komma till dessa möten och endast några av de studerande som intervjuades under platsbesöket har deltagit. Andra studerande menar att de inte deltagit då de upplever att det är enklare att lämna synpunkter till studiehandledaren.

Enligt uppgift under platsbesöket används kvalitetsledningssystemets dokument om framtagning av en utbildningsplan och kursbeskrivningar (såväl flödesschema som tilläggsinformation). Högskolan har tagit fram *Stöd för att skriva förväntat läranderesultat* som är ett ambitiöst och utförligt stöddokument som finns i kvalitetsledningssystemet. Auditeringsgruppen anser att dokumentet utgör ett bra stöd vid skapande och större förändringar av kurser.

Kopplingen till FoU-verksamheten sker främst via de studerandes examensarbeten och andra arbeten till olika uppdragsgivare som är kopplade till olika kurser. Enligt intervjuerna är för tillfället ingen av programmets lärare aktiva i FoU-projekt. Intresset finns och lärare har tidigare medverkat i FoU-projekt, men upplevde att det var svårt att kombinera med undervisningsuppdrag.

Kvalitetshantering gällande genomförande av utbildningen

Enligt självvärderingen beskrivs undervisnings- och bedömningsmetoderna som varierande. Kollegiet ser också mycket positivt på de möjligheter som Google Classroom ger vad gäller en modern och interaktiv lärmiljö. Ibruktageandet av plattformen har moderniserat undervisningen och gjort den mer interaktiv. I undervisningen används föreläsningar, övningar, case och projekt. Utgångspunkten är att välja den lämpligaste metoden med tanke på målen och att de studerande tar ansvar för sitt eget lärande. De vanligaste examinationsformerna är inlämningsuppgifter, rapporter, tentamen, övningar, muntliga presentationer, case-studier och laborationer. De studerande som intervjuades talade om variationer mellan lärarna vad gäller metoderna. Vissa lärare har innovativa undervisnings- och bedömningsmetoder medan andra tillämpar samma metoder från kurs till kurs. Auditeringsgruppen rekommenderar att utbildningsprogrammet ser över metoderna som används i kurserna för att säkerställa att det finns tillräcklig variation i metoderna som stöder de studerandes lärande och motivation.

Utbildningsprogrammet har en stark praktisk anknytning och en nära koppling till arbetslivet. Praktiken utgör en viktig del av utbildningen och omfattar 45 ECTS. Den första praktiken under det första året genomförs i övningsrestaurangen Hjorten och den andra praktiken i både hotell och restaurang eller alternativt i ett turistföretag. Utbildningsprogrammet har ett system med praktikpartners som enligt självvärderingen fungerar väl. Den längsta praktikperioden på 16 veckor ska genomföras utanför Åland och de studerande är själva ansvariga för att hitta en praktikplats. Ett trepartsavtal skrivs mellan studerande, högskolan och praktikplatsen. Utvärdering av den genomförda praktikperioden verkar i stort vara genomtänkt och omfattar den studerandes rapport och dagbok samt praktikföretagets utvärdering. De studerande är i huvudsak nöjda med processen kring att söka och få praktikplats. Man uppskattar också stödet vad gäller att söka stipendier, och de flesta menar att praktikperioderna är lärorika. Någon systematisk avstämning med de studerande under perioden sker inte. Vid intervjun med studerande framkom också ett exempel på olika krav vad gäller hur många timmar de studerande arbetar. Auditeringsgruppen rekommenderar en översyn av processen samt att studiehandledare eller programkoordinatorn systematiskt tar minst en kontakt med varje studerande under praktikperioderna. Detta för att följa upp såväl studerandens välmående som praktikplatsens kvalitet och potential som en utvecklande lärmiljö.

Processen för examensarbetet med etappseminarier och opposition framstår utifrån självvärderingen och intervjuerna med studerande som genomtänkt. Det bekräftades även i intervjuerna att stöd till de studerande erbjuds systematiskt. Studiehandledaren kontaktar studerande som ligger efter i studierna och uppmuntrar dem till att delta i ett utvecklingssamtal. Det var också klart för de studerande vem de kontaktar ifall de behöver stöd. Några studerande uttryckte att det är för lätt att ta sig igenom utbildningen; att kraven är för låga. Enligt dem är en av orsakerna till detta bedömningsskalan V/G. De menade att det påverkar studiemotivationen att studerande kan få samma vitsord med väldigt olika insats.

Kursutvärderingar genomförs både elektroniskt via Google Forms och till pappers. Sammanställningar av kursvärderingarna delas av alla inom kollegiet. Ett exempel på en åtgärd som resultat av kursvärderingar som nämndes är att vissa studiebesök har plockats bort och andra tillkommit. De studerande saknar dock återkoppling om vilka förändringar som genomförts som konsekvens av deras synpunkter. Vissa lärare berättar att de i början av ny kurs går igenom vilka förändringar som har genomförts i kursen som konsekvens av kursvärderingar från förra årets studerande, men rutinen verkar inte genomföras systematiskt. Att återkoppla åtgärder som konsekvens av kursvärderingsresultat ska enligt högskolans kvalitetsledningssystem (B.1.3.2–2) genomföras vid kursstart. Auditeringsgruppen rekommenderar att rutinbeskrivningen följs och återkopplingen till de studerande systematiseras, vilket troligen skulle innebära att de studerande fick ökat förtroende för kursvärderingarna. Förutom återkoppling på kursutvärderingar bör de studerande även få återkoppling på de synpunkter och den kritik som de framför i programrådet och till programpersonal eller ledningen. Enligt självvärderingen lämnas också en enkät rörande hela utbildningen till studerande ett år efter examen.

Auditeringsgruppen upplever baserat på intervjuerna under platsbesöket en diskrepans mellan kollegiets och de studerandes synpunkter på huruvida programmets kontinuerliga utvecklingsarbete står i fokus och kommuniceras regelbundet till de studerande. Därför rekommenderar auditeringsgruppen att kollegiet tar initiativ till förutsättningslösa samtal med studerandegruppen om hur utbildningsprogrammet ytterligare kan utvecklas.

Lärarna ställer sig positiva till pedagogisk fortbildning som man delvis får på plats på högskolan och kollegiet har deltagit aktivt i utvecklingen av policydokumentet *Pedagogisk grundsyn*. Kollegiet uppfattar att ledningen är generös vad gäller önskemål om kompetensutveckling, men att det är svårt att hitta tid och en rimlig lösning för ersättande personal under den period som ämnesmässig utveckling eller deltagande i forskningsprojekt ska genomföras. Enligt självvärderingen är det dock av vikt att lärarna ges goda möjligheter till kompetensutveckling. Auditeringsgruppen instämmer i detta och anser att det bör finnas systematiska rutiner inom högskolan för att garantera en kontinuerlig kompetensutveckling av personalen. Utvecklingssamtal genomförs årligen mellan vicerektorn och samtliga i kollegiet.

Systematiskt erfarenhetsutbyte vad gäller utveckling av utbildningen sker inte med högskolans övriga program. Några kurser är dock gemensamma med företagsekonomi och ett par lärare undervisar också på andra program. Auditeringsgruppen vill uppmuntra programmet till ett mer systematiskt lärande och aktiv benchmarking visavi de andra programmen. Nästa läsår kommer programmet att ha flera gemensamma kurser med andra program och grupperna blir större. Enligt intervjuerna har pedagogiska träffar ordnats kring undervisning i stora grupper. Detta är ett bra initiativ som högskolan eventuellt kunde utvidga till andra pedagogiska teman och fortsätta på en mer kontinuerlig basis.

Kollegiet har utarbetat sju indikatorer som "beskriver kvaliteten i utbildningsprogrammets verksamhet". Med indikatorerna vill kollegiet betona utbildningens strategi och image och att det är en praktiskt inriktad utbildning. Indikatorerna är kända inom kollegiet men har inte spridits och diskuterats utanför programmet. Det framgår inte om mål har satts i relation till indikatorerna och huruvida indikatorerna ska följas upp. Auditeringsgruppen anser att arbetet med indikatorerna sannolikt gagnar kvalitetsutvecklingen av programmet och rekommenderar att mål och en plan för uppföljning utarbetas om ett sådant arbete inte har påbörjats.

Högskolans kvalitetsledningssystem beskrivs av kollegiet som ett rättvisesystem, där alla processer behandlas lika vad gäller uppföljning och utveckling. Man uppfattar systemet som överskådligt och ser det som ett tryggt stöd, inte minst vad gäller processer som inte används dagligen. Att man kan kommentera dokument direkt i kvalitetsledningssystemet ses som utvecklande. Man menar att det medför att systemet blir mer förankrat.

Medverkan av olika aktörer i kvalitetsarbetet

Lärargruppen uttrycker stort engagemang för utbildningen och dess utveckling. Programpersonalen är representerad i processgrupper och kan via detta arbete bidra till den högskolegemensamma kvalitetsutvecklingen. Ingen i kollegiet har gått utbildning eller fungerat som bedömare inom ramen för kvalitetsledningssystemets interna revisioner, men flera har blivit intervjuade under tidigare revisioner.

De studerande ges möjligheter att utveckla sin utbildning bland annat genom kursvärderingar samt deltagande i programråd. Flera av de studerande som intervjuades hade inte hört talas om kvalitetsledningssystemet. Detta kan vara helt i sin ordning, eftersom det inte är begreppet "kvalitetsledningssystem" i sig de behöver ha kännedom om, utan att de har möjlighet att hitta dokument de kan ha nytta av. I självvärderingen anges att de studerande i början av sin utbildning ges möjlighet att bekanta sig med kvalitetsledningssystemet. Auditeringsgruppen tror att detta är ett mål som i möjligaste mån bör uppfyllas, och kanske inte bara i början av studierna, utan återkommande, så att de studerande kontinuerligt ges insyn i rättigheter och utvecklingsarbete vad gäller utbildningen.

Programmet arrangerar årligen en "rekryteringsdag" för de studerande, då medlemmar från branschrådet deltar och berättar om sina respektive verksamheter. Branschrådet är överhuvudtaget en viktig aktör för utveckling av programmet. Ledamöterna lämnar önskemål vad gäller kunskaper och kompetenser som de saknar i befintliga kursbeskrivningar. Några av branschrådets ledamöter har också deltagit genom att ge föreläsningar samt erbjuda projekt för de studerandes examensarbeten.

6.3 Forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet

Processen för att initiera, genomföra och avsluta FoU-projekt är systematisk och etablerad. Högskolan har också inarbetade rutiner för att kommunicera och sprida resultat om FoU-projekt. FoU-verksamhetens kvalitet följs upp systematiskt på årsbasis, dock mätetal för FoU-verksamhetens genomslagskraft i samhället kan vidareutvecklas. Högskolans forsknings- och utvecklingsverksamhet är liten till volymen och det finns därmed potential att öka medverkan av studerande och undervisande personal i verksamheten.

*Kvalitetshandlingen av forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet är **under utveckling**.*

Kvalitetsrutinernas funktionsduglighet

Målen för forsknings- och utvecklingsverksamheten

Enligt utbildningsavtalet är ett övergripande mål för högskolan att stärka den tillämpade forsknings- och utvecklingsverksamheten (FoU) i samarbete med det lokala näringslivet och den offentliga sektorn för att generera kunskap som gynnar en hållbar samhällsutveckling och näringstillväxt på Åland. Därtill utgör det nordiska samarbetet en central utgångspunkt samt att lärarna och de

studerande är aktivt involverade i FoU inom ramen för sina egna kompetensområden. Det kom även fram under intervjuerna och i utbildningsavtalet 2018 – 2020 att landskapet och Högskolan på Åland eftersträvar att utveckla ett forskningsråd som skulle ha en övergripande roll för forsknings- och utvecklingsverksamheten på Åland.

I självvärderingen omnämns en intention att öka projektvolymen. Under platsbesöket kom det tydligt fram att högskolan och dess intressenter vill höja ambitionsnivån speciellt gällande forskningen, där man också uttryckte sig i termer av att utveckla en forskningskultur på Åland. Åland är till sin karaktär ett entreprenörskapsinriktat samhälle, där tillämpade lösningar och utvecklingsarbeten ofta får prioritet över långsiktigare och mera grundställande frågeställningar. Högskolan på Åland och speciellt dess intressenter ser forsknings- och utvecklingsverksamhet som en viktig livsnerv i det åländska samhället och att högskolan har stor utvecklingspotential inom detta område.

Enligt utbildningsavtalet 2018 – 2020 så mäts FoU-verksamheten med följande nyckeltal:

- Externfinansierad projektvolym i euro per år
- Antalet pågående forsknings- / utvecklingsprojekt i samarbete med andra högskolor
- Antalet examensarbeten som ingår i forskningsprojekt per år
- Antalet publikationer i vetenskapliga tidskrifter med sakkunnigförfarande.

I utbildningsavtalet 2013 – 2016 specificerades kvantitativa målsättningar men i utbildningsavtalet för 2018 – 2020 har däremot inga kvantitativa mål specificerats. Det bör poängteras att huvudmannens finansieringsprinciper för högskolans forsknings- och utvecklingsverksamhet inte är kopplade till dessa nyckeltal och att överlag är forsknings- och utvecklingsverksamheten just nu en liten del av den totala verksamheten vid Högskolan på Åland.

Vid platsbesöket framkom att personalen som är involverad i FoU känner till mätarna och att planerna på ett forskningsråd har nått personalen. Auditeringsgruppen ser forskningsrådet som en central del av högskolans ambitioner att höja projektvolymen och ambitionsnivån inom FoU.

Kvalitetsrutiner

Forskningsnämnden är ett internt organ som ger rektorn stöd i den strategiska planeringen och utdelningen av forskningspengar. Personalen uppmanas att ansöka om forskningspengar, bedömningen görs av forskningsnämnden. Processen för uppstart, genomförande och avslutande av FoU-projekt är dokumenterad i kvalitetsledningssystemet och under platsbesöket blev det tydligt att processen är systematisk och etablerad. På basis av intervjuerna verkar det finnas ett behov av att förtydliga skillnader i processen mellan forskningsprojekt och utvecklingsprojekt. Vid bedömningen av ett projekt i forskningsnämnden finns det vissa uttalade baskriterier som bl.a. framgår av projektinitiativblanketten. Under intervjuerna verkade det i alla fall inte helt klart bland personalen vilka bedömningskriterierna för att en projektansökan skall bli godkänd är. Detta antyder att det kunde finnas en större transparens i processen för finansieringsbesluten. Samtidigt bör det nämnas att högskolan erbjuder stöd för personalen angående forskningsfinansiering.

Av självvärderingen framgår att involverandet av den undervisande personalen i FoU-projekt är ett tydligt förbättringsområde. Intervjuerna bekräftar att många har en vilja att aktivare delta i FoU-projekt och förkovra sin forskarkompetens men p.g.a. undervisningsskyldighet och brist på ersättande personal så är det många gånger i praktiken svårt att lösgöra sig för att delta i FoU-verksamhet. Under intervjuerna med lärarna nämndes tjänsteavtalet som ett strukturellt hinder. Det finns dock goda exempel på att en del i den undervisande personalen lyckats lösgöra sig för FoU, att högskolan finansierar forskningstid och att ledningen i högskolan sporrar och uppmuntrar personalen till FoU-projekt.

Rektor har ett uttalat övergripande ansvar för FoU vid högskolan. I högskolans Verksamhets- och ekonomiplan för 2018 finns även ledningsgruppen och vicerektor angivna som ansvariga för åtgärder att uppnå de kvantitativa FoU-målen. Ofta verkar forsknings- och utvecklingsverksamheten falla på enskilda aktiva lektorer eller överlärare, vilket tyder på att det inte direkt finns uttalade rutiner för var FoU-ansvaret ligger vid de olika enheterna/utbildningsprogrammen. Under intervjuerna kom det också fram att överlärarens roll kunde förtydligas mot ett större FoU-ansvar och ökade resurser i form av forskningstid inom ramen för den normala arbetstiden. Klara målsättningar per enhet/utbildningsprogram, som kontinuerligt följs upp, kunde också göras upp för att stöda en långsiktig planering av FoU-verksamheten på enhetsnivå/programnivå.

Det har ordnats FoU-dag vid högskolan vilket auditeringsgruppen ser positivt på. Högskolan skulle kunna diskutera behovet av ytterligare interna gränsöverskridande (över enhets- och programgränserna) forum som sammankommer kontinuerligt för att utveckla och diskutera FoU-verksamheten vid Högskolan på Åland. Till ett sådant forum kunde även stödfunktioner så som bibliotek och IT inbjudas, och andra FoU-intressenter. Enligt självvärderingen har särskild vikt lagts på att kommunicera ut projekt och forskningresultat till det omkringliggande samhället. För kommunikation och resultatspridning gällande FoU-projekt blev det tydligt under platsbesöket att det finns inarbetade rutiner för att nå näringslivet och det åländska samhället, t.ex. genom branschråden, inbjudan till lokalpressen om projektverksamhet och annonser på olika platser gällande inbjudan till att lyssna på presentationer av de studerandes examensarbeten. Därtill har de enskilda projekten sina egna rutiner, ofta beroende av extern finansiering, för att följa upp projekten och sprida resultat.

Ett externt etiskt råd finns för forskningsprojekt inom vård då det gäller undersökningar om patienter. I övriga fall söks etiskt utlåtande från forskningsnämnden. Enligt intervjuerna kan denna process förtydligas och systematiseras i kvalitetsledningssystemet.

Uppföljning av FoU-verksamheten

FoU-verksamheten följs årligen primärt upp utifrån beviljade FoU-medel, antal publikationer och antal examensarbeten. Inga direkt nya förslag på mätetal kom upp under platsbesöket. Eftersom högskolan har ett starkt fokus på genomslagskraft i samhället och hur slutresultaten från projekten implementeras så skulle man också kunna göra en satsning på att utveckla målsättningarna och mätarna åt det hållet. Auditeringsgruppen rekommenderar att högskolan utvecklar mätetal för att bättre mäta FoU-verksamhetens genomslagskraft i samhället så som t.ex. kommersialiserade produkter, projektdeltagares expertföreläsningar och debattinlägg på Åland, storlek på projekt-nätverk (antal lokala aktörer) och andra resultat med betydande samhälleliga inslag.

Medverkan av olika aktörer i kvalitetsarbetet

Studerandeaktivitet i FoU-verksamheten nämns i olika sammanhang i auditeringsmaterialet. På basis av intervjuerna med den undervisande personalen verkar det som att det är främst genom examensarbeten som studerandemedverkan sker systematiskt. Under besöket träffade auditeringsgruppen flera studerandegrupper från olika enheter och utbildningsprogram. Av dessa studerande hade ett flertal under föreläsningarna hört om högskolans FoU-projekt, dock hade endast ett fåtal medverkat eller kände till någon annan studerande som medverkat i FoU vid Högskolan på Åland. Även i högskolans självvärdering lyfts aktivt studerandedeltagande fram som ett förbättringsområde, där uppstartsfasen av projekt bättre borde beakta inkludering av studerande. Med andra ord antyder detta att en vidare satsning på studerandemedverkan i FoU-projekt behövs. Ett gott exempel som nämndes under intervjuerna var en projektkurs med FoU-aktivitet vid utbildningsprogrammet för informationsteknik. Auditeringsgruppen ser återkommande FoU-projektkurser som en god praxis som eventuellt kunde tillämpas i hela högskolan för att aktivera studerande i FoU.

Samarbeten med andra högskolor och universitet sker både mot Sverige och mot fasta Finland kring FoU-projekt. Under intervjuerna kom det fram att ett mera omfattande samarbete med andra högskolor och universitet skulle vara bra p.g.a. högskolans litenhet. Personalresurser räcker inte till för att genomföra större projekt och utan partner har högskolan svårt att erhålla extern finansiering. I självvärderingen kommer det fram att en styrka för Högskolan på Åland är Ålands status och geografiska läge, vilket gör att det är intressant att samarbeta med högskolan. En vidare satsning på projekt som gör högskolan till en naturlig partner i olika samarbeten är därmed att föredra.

Det tilltänkta forskningsrådet är en beställning från landskapsregeringen för att utveckla administrationen kring FoU-arbetet i landskapet. Under intervjuerna kom det fram att detta initiativ verkligen är välkommet både inom högskolan och bland dess intressenter. De preliminära diskussionerna om forskningsrådet innefattar tankar om större forskningskluster eller större helheter för att allokera resurser till ämnesområden som Högskolan på Åland, landskapet och andra intressenter vill satsa på inom ramen för FoU. Utifrån alla signaler som auditeringsgruppen erhållit under platsbesöket är detta initiativ behövligt för att på långsikt vidareutveckla och höja ambitionsnivån på FoU-verksamheten vid högskolan. Auditeringsgruppen ser mycket positivt på initiativet och rekommenderar starkt att planerna på ett forskningsråd eller motsvarande övergripande organ för FoU-verksamheten verkställs inom en snar framtid.

Stödfunktionernas kvalitetshantering

Projektstödskoordinatorn har en viktig roll i FoU för att ge information, stöda projekten i praktikaliteter, medverka i projektstyrgrupper och följa upp FoU-verksamheten. Projektstödskoordinatorn gör bl.a. upp statistiken för FoU manuellt en gång per år, vartefter statistiken sammanställs i verksamhetsberättelsen. I intervjuerna framkom dock tydliga önskemål om tilläggspersonal för FoU t.ex. i form av en administrativ forskningskoordinator eller ett forskningsombud. I den rollen kunde mera stöd till forskarpersonalen för ansökningar om extern finansiering ingå, aktivare koordinering av internationella högskole- och universitetssamarbeten gällande

FoU och intern koordinering av forskningsverksamheten. Även i självvärderingsrapporten kom det fram att administrativa åtgärder är ett utvecklingsområde vid högskolan för att underlätta projektadministrationen.

Under intervjuerna fick auditeringsgruppen tydliga bevis på att IT och biblioteket stöder FoU-verksamheten med de resurser som finns till förfogande. IT stöder bl.a. med mjukvara och biblioteket med vetenskapliga databaser och publikationsnumrering. Ändamålsenliga utrymmen för FoU finns allokerade internt och vid behov hyrs projektutrymmen också i externa fastigheter. Stödfunktionerna medverkar, som redan nämnts i kapitel 6.1., i kvalitetsledningssystemets processgrupper och deltar via det arbetet i kvalitetsutvecklingen av verksamheten. Emellertid baserar sig uppföljningen av stödfunktionernas kvalitet för FoU primärt på informell information mellan personalen, vilket kan medföra att alla synpunkter om verksamhetens kvalitet inte kommer fram. Utöver den feedback som fås genom den informella kontakten uppmanas högskolan att också på ett mer systematiskt sätt samla in personalens synpunkter om stödfunktionernas kvalitet.

6.4 Genomslagskraft i samhället och regionutvecklingsarbete

I kvalitetsledningssystemet finns fungerande processer och rutiner som främjar verksamhetens genomslagskraft i samhället och regionutvecklingsarbete. Högskolan har nära och välfungerande kontakter till näringslivet och den offentliga sektorn. Detta förverkligas bland annat genom aktivt och systematiskt samarbete ifråga om de studerandes praktik och examensarbeten. Studerande och externa intressenter kan delta i kvalitetsarbetet via högskolans officiella organ. Det finns variation i hur högskolans branschråd fungerar.

*Kvalitetshanteringen i anknytning till högskolans genomslagskraft i samhället och regionutvecklingsarbetet är **under utveckling**.*

Kvalitetsrutinernas funktionsduglighet

Målen för verksamheten

Högskolan på Ålands uppdrag och de övergripande verksamhetsmålen är som redan har diskuterats i flera av rapportens avsnitt starkt kopplade till det åländska samhället. Enligt de övergripande målen i utbildningsavtalet 2018–2020 bör högskolans examensinriktade utbildning, fortbildning och tillämpad forskning och utvecklingsverksamhet bidra till kunskap och strukturer för samverkan som gynnar en hållbar samhällsutveckling och tillväxt på Åland. De utexaminerade ska vara efterfrågade på den åländska arbetsmarknaden och i närregionen. Via sin utbildnings- och FoU-verksamhet ska högskolan stärka existerande industri och tjänstekluster samt inspirera till skapandet av nya. I utbildningsavtalet poängteras även andra områden som kan anses vara viktiga med tanke på regionens utveckling som internationalisering, nationellt och internationellt samarbete med andra högstskolor och arbetslivet samt innovation och entreprenörskap.

Enligt utbildningsavtalet ska en examen från Högskolan på Åland möjliggöra ett arbete inom utbildningsområdet i första hand på den åländska arbetsmarknaden men även i dess närregion. För att uppnå detta mål har man i utbildningsavtalet lagt upp nyckeltal som man med hjälp av kvalitetsledningssystemet klart kan följa upp. Det viktigaste nyckeltalet som nämns i utbildningsavtalet är andelen utexaminerade som arbetar på den åländska arbetsmarknaden i arbetsuppfigter som motsvarar examen 1 år efter examen. Högskolan har även följt upp den s.k. Ålandskvoten, dvs. hur många av de utexaminerade som stannar kvar på Åland, som fanns i det tidigare utbildningsavtalet men har inte inkluderats i det nya. Detta kanske för att högskolan inte har haft stora möjligheter att påverka detta mätetal, som även påpekades vid intervjuer med personalen. Det diskuterades i kapitel 6.1. att nyckeltalen i det nya utbildningsavtalet inte fångar upp alla aspekter av de kvalitativa målsättningarna och att högskolan bör ta detta i beaktande i verksamhetsstyrningen. Detta är även fallet vad gäller genomslagskraft i samhället och regionutvecklingsarbete som är områden som poängteras i utbildningsavtalet. Auditeringsgruppen rekommenderar att högskolan utvecklar systematiska arbetssätt för att implementera och följa upp även de kvalitativa mål som inte omfattas av nyckeltalen i utbildningsavtalet. Dessa är t.ex. innovation och entreprenörskap samt förstärkning av existerande industri och tjänstekluster och skapandet av nya företag och tjänster genom FoU-verksamheten.

Kvalitetsrutiner

Genomslagskraft i samhället och regionutvecklingsarbete förverkligas inom Högskolan på Åland via examensinriktad utbildningsverksamhet, öppen högskoleverksamhet och fortbildning samt forskning och utvecklingsverksamhet. För alla dessa områden som diskuteras i kapitlen 6.1, 6.3 och 7 finns tydliga processer och rutiner som ingår i högskolans kvalitetsledningssystem. Därmed diskuteras inte dessa verksamhetsområdens kvalitetsrutiner i detta avsnitt.

Den officiella kontakten med samhället och näringslivet sker via högskolans styrelse och de olika branschråden. Dessa har en tydlig roll och tydligt utformade processer i kvalitetsledningssystemet. Branschråden ska samla för branschen och utbildningsprogrammet viktiga intressenter för att regelbundet diskutera och ta ställning till förändringar i arbetslivet och för att högskolan ska kunna forma sin verksamhet i enlighet med arbetslivets behov. Enligt självvärderingen är branschrådets uppgift att utgöra en länk mellan högskolan och arbetslivet/näringslivet i det omgivna samhället. Det framkom tydligt under platsbesöket och från självvärderingen att branschråden inte som helhet fungerar på bästa möjliga sätt. De fungerar olika beroende på bransch. Vissa råd har väl utformad verksamhet samt kontinuitet. De exempel på fungerande branschråd som auditeringsgruppen fick ta del av bygger på en samverkan där både branschen och högskolan drar nytta av samarbetet. Den information som fungerande branschråd producerat har varit ändamålsenlig och bidragit till utvecklandet av verksamheten. Det finns dock utbildningsprogram som för tillfället inte har ett råd eller som inte har fungerande samarbete inom rådet. Vid intervjuerna nämndes att det har varit svårt att engagera representanter inom vissa branscher, att branschrådet inte hittat sin roll, att informationen från branschråden kunde bättre kommuniceras inom kollegiet osv. I självvärderingen nämns också att branschråden inte till fullo lyckats fånga och förmedla de utvecklingstrender som branscherna ser ett behov av. Det framstår som att rutinerna för att upprätthålla ett kontinuerligt arbete med respektive branschråd till viss mån inte fungerat. Inom högskolan finns som redan

diskuterats ovan etablerad och välfungerande verksamhet inom vissa branschråd. Det finns sålunda bra möjligheter inom högskolan för utbyte av erfarenheter och god praxis vad gäller branschråden. Auditeringsgruppen uppmuntrar högskolan till detta erfarenhetsutbyte. Det framgick också under platsbesöket att ledningen försöker åtgärda bristerna i samarbetet och håller på att kartlägga hur man vid högskolan på bästa sätt kan samla in synpunkter och samverka med branscherna. Även andra samverkansformer utreds.

De personliga kontakterna är av stor betydelse vad gäller högskolans samverkan med arbetslivet och samhället i allmänhet. I stort sett alla lärare som intervjuades har goda kontakter till arbetslivet. Flera av högskolans medarbetare har också betydande förtroendeuppdrag inom näringslivet och andra institutioner. Högskolan på Ålands litenhet kan ses både som en för- och nackdel. De intervjuade externa intressenterna såg högskolans litenhet som något positivt eftersom beslutsvägarna är korta och de personliga kontakterna väl inarbetade och värdefulla. Samtidigt som litenheten kan orsaka att man inte har möjlighet att medverka i alla de forum som kunde vara viktiga för högskolans verksamhet. Litenheten medför också en viss sårbarhet i verksamheten. Kontakter med intressenter och samarbetspartners är personbundna och kan lätt försvinna vid eventuella personbyten och rotation. Auditeringsgruppen rekommenderar högskolan att identifiera dess viktigaste samarbetspartners både nationellt och internationellt för att systematisera kontakterna och samarbetet. Inom speciellt FoU-verksamheten kunde högskolan dra stor nytta av ett bättre och djupare samarbete med övriga högskolor. Samtidigt borde man sträva efter att systematisera en del av de personliga kontakterna för att undvika att kontakterna försvinner t.ex. när en medarbetare går i pension.

Arbetspraktik och arbete under studietiden är ett bra sätt för den studerande att etablera kontakter till näringslivet. Studiebesök, externa föreläsare och examensarbete bidrar också till möjligheter för de studerande att bekanta sig med det regionala närings- och arbetslivet. I intervjun med externa intressenter framgår att man har ett bra och långtgående samarbete med högskolan då det gäller praktik och examensarbete och att det inom olika branscher finns mer efterfrågan än det finns arbetskraft. Några utbildningsprogram har tillsammans med näringslivet byggt upp ett eget praktikpartnersystem som hjälper dem att hitta lämpliga praktikanter och därmed också framtida arbetskraft. Goda exempel på fungerande praktiksamarbete finns till exempel inom utbildningsprogrammet för informationsteknik. Auditeringsgruppen anser att praktikpartnersamarbetet är en god praxis, vilket förstärkt samverkan med branschen och en kvalitetsfrämjande dialog mellan företagen och högskolan. För att främja kontakten mellan näringslivet och de studerande ordnar högskolan också olika tillställningar som t.ex. rekryteringsmässor där de studerande och arbetsgivare kan skapa kontakter och inleda ett samarbete.

Högskolan på Åland har ett brett nätverk av alumner och flera av de utexaminerade från högskolan har en central roll inom näringslivet eller den offentliga sektorn på Åland. Det framgår både från intervjuer med personal, studerande och externa intressenter att man inte drar full nytta av dessa, det finns dock skillnader mellan utbildningsprogrammen. Vissa utbildningsprogram bjuder in sina alumner som gästföreläsare och använder alumnkontakter för t.ex. studiebesök. Vid platsbesöket talade personalen om att det inte finns någon koordinering av alumnverksamheten. Man utnyttjar heller inte alumner till fullo då det till exempel gäller att marknadsföra de olika

företagen och alternativa jobb inom någon bransch. Några försök har gjorts för att systematisera alumnsamarbetet, men det har fallerat på grund av bristande personalresurser. Auditeringsgruppen föreslår att man på högskolan utformar ett system för att bättre koordinera och hålla kontakten med sina alumner.

Medverkan av olika aktörer i kvalitetsarbetet

Studerande medverkar i kvalitetsarbetet vad gäller högskolans genomslagskraft i samhället och regionutvecklingsarbete via den representation som de studerande har i högskolans officiella organ som styrelsen och branschråden.

Personalen arbetar aktivt för att utveckla utbildningen och utbilda personer med kompetenser som motsvarar de behov som finns inom arbetslivet på Åland. Detta sker både via de systematiska rutinerna som ingår i kvalitetsledningssystemet men även via en informell dialog med kolleger, branschen och andra intressenter.

Näringslivet och den offentliga sektorn finns representerade i högskolans styrelse och i de olika branschråden. Via dessa organ kan externa intressenter bidra till kvalitetsutvecklingen av verksamheten vid högskolan. Som diskuterats ovan pågår det ett arbete vid högskolan för att åtgärda de brister som finns i det systematiska samarbetet speciellt inom vissa branscher.

7

Öppna högskolan

Vid den öppna högskolan finns till stor del fungerande rutiner som bidrar till att främja utvecklandet av verksamheten och uppnåendet av verksamhetsmålen. Det finns klart beskrivna och fungerande processer som personalen ser som en trygghet och ett stöd. Den information som systemet producerar är ändamålsenlig och används för att utveckla verksamheten. Det finns utrymme att förbättra återkopplingen till studerande angående resultat och åtgärder som gjorts utifrån kursutvärderingar. Processerna för utvärdering av de kurser och kurshelheter som erbjuds av andra högskolor och universitet kan också utvecklas. Kollegiet samt externa intressenter via Öppna högskolans branschråd medverkar aktivt i kvalitetsarbetet.

*Kvalitetshanteringen i anknytning till Öppna högskolan är **under utveckling**.*

Kvalitetsrutinernas funktionsduglighet

Öppen högskoleverksamhet och dess mål

Den Öppna högskolan bedrivs inom ramen för en separat enhet som leds av en enhetschef. Den Öppna högskolans verksamhetsidé är att till allmänheten och/eller särskilda målgrupper erbjuda kompetenshöjning genom att erbjuda god utbildning. Enligt utbildningsavtalet 2018–2020 är målet att Öppna högskolan ska erbjuda akademiska kurser, yrkeshögskolekurser och fortbildningskurser som ett komplement till högskolans programspecifika utbud och har fokus på ett livslångt lärande. I avtalet definieras att den huvudsakliga målgruppen för den öppna högskoleverksamheten är yrkesverksamma personer inom den privata eller offentliga sektorn som vill bibehålla eller utveckla sin kompetens. I det nya utbildningsavtalet definieras också nyckeltalen för öppen högskoleverksamhet, vilka är följande:

- antal studiepoäng från universitets- och yrkeshögskolekurser per år
- antalet fortbildningskurser och öppna seminarier per år

Nyckeltalen är i princip samma som i förra utbildningsavtalet, dock har nu inga resultatmål definierats.

Öppna högskolan samarbetar med andra högskolor och universitet i Finland för att bredda utbildningsutbudet. Åbo Akademi är den viktigaste samarbetspartnern. Högskole- och universitetskurserna eller modulerna som erbjuds via Öppna högskolan följer respektive

högskolas/universitets kursfordringar. Högskolan arrangerar även fortbildningsverksamhet enligt uppdrag. Behörighetsgivande utbildningar har anordnats för t.ex. speciallärare och skolledare. Det är även möjligt för programstudenter vid Högskolan på Åland att genomföra valfria studier vid Öppna högskolan. Därutöver ordnas specialkurser tillsammans med några av högskolans utbildningsprogram. Öppna högskolan erbjuder också tentamensservice till utbildningsprogrammen, detta ansågs av intervjuade lärare vara ett välfungerande system.

Det finns en möjlighet att söka in till Åbo Akademi via den s.k. öppna universitetsleden efter att den studerande har avlagt minst 60 studiepoäng vid Öppna högskolan. Det är även möjligt att via öppna högskoleleden söka till examensstudier vid Högskolan på Åland, något som dock enligt intervjuerna inte har varit ofta förekommande.

Kvalitetsrutiner

Enligt självvärderingen och intervjuerna vid platsbesöket identifieras och planeras utbildningsbehovet utgående från högskolans egna behov samt samhällets behov och önskemål. Öppna högskolan har två fortbildningsråd, ett för social- och hälsovård och ett för lärarutbildning. Fortbildningsrådets uppgift är att tillsammans med högskolan utforma utbildning efter det behov samhället har. Fortbildningsråden består av representanter från arbetslivet, såväl från den privata som den offentliga sektorn samt av övriga för högskolan viktiga intressenter. Fortbildningsråden deltar i både planering och utvärdering av en del av kursutbudet. Utbildningsbehovet identifieras också via andra kanaler; arbetslivsrepresentanter i högskolans styrelse, via de olika branschråden och genom en fortlöpande kontakt med större företag och organisationer samt näringslivets intresseorganisationer. Utifrån inkomna förslag, tankar och idéer sammanställs kursutbudet som sedan marknadsförs bland annat i en kurskatalog. Auditeringsgruppen anser att Öppna högskolan har mångsidiga och systematiska sätt att samla in synpunkter från det omgivande samhället och externa intressenter vad gäller utbildningsbehoven som kan anses vara verksamhetens styrka.

Nyckelprocesserna för öppen högskoleverksamhet är väl beskrivna i kvalitetsledningssystemet och omfattar följande processer:

B.2 Kursverksamhet (Öppna högskolan)

B.2.1 Kursplanering

B.2.2 Antagning av studerande och fakturering

B.2.3 Genomförande av kurs

B.2.4 Tentamensservice

B.2.5 Utfärdande av intyg

Kvalitetsledningssystemet och dess processer uppfattas av Öppna högskolans personal som omfattande och detaljerade, vilket leder till att personalen känner att det är arbetsdrygt att uppdatera processerna och alla underliggande dokument. Kollegiet är dock litet och under platsbesöket framgår klart att kvalitetsarbetet till stora delar är en del av kollegiets vardag och att man de facto inte tänker på att man arbetar i enlighet med kvalitetsledningssystemets processer. På det hela taget upplevde den intervjuade personalen rutinbeskrivningarna och mallarna som ett stöd och en trygghet i det dagliga arbetet.

Personalen har regelbundna protokollförda och väl förberedda kollegiemöten där man bland annat diskuterar kursfeedback och kvalitetsutveckling av verksamheten. Utifrån diskussionerna går ärenden vidare antingen så att man tillsammans inom kollegiet uppdaterar en process eller via enhetschefen vidare till ledningsgruppen, detta beroende på ärendets storlek. Hela kollegiet kan i det elektroniska kvalitetsledningssystemet ta del av, kommentera och föreslå förändringar till de gällande processerna. Förändringarna görs efter gemensamma möten och beslut. Personalen uppfattar att det är ett bra arbetssätt om än ibland lite arbetsdrygt och kan leda till att processerna inte går igenom ifall arbetsbördan i övrigt är stor. Personalen anser att de har goda möjligheter till kompetensutveckling och fortbildning.

Det framkom under intervjuer med Öppna högskolans personal att man inte är säker på huruvida de utomstående föreläsarna och uppdragsgivarna är medvetna om högskolans kvalitetsledningssystem eller om processerna kring det. Auditeringsgruppen rekommenderar att högskolan tillser att även externa föreläsare följer och använder sig av högskolans kvalitetsledningssystem.

Uppföljning av den öppna högskoleverksamheten

Utöver de ovan nämnda nyckeltalen i utbildningsavtalet har man vid öppna högskolan systematiskt följt upp kursutvärderingarnas medeltal, avlagda studiepoäng på individnivå samt antalet planerade och genomförda kurser. Det nämndes vid intervjuerna att det händer ibland att kurser avbokas t.ex. på grund av det inte finns tillräckligt med anmälda kursdeltagare. Det framhövdes vid intervjun med Öppna högskolans personal att målsättningen är att hålla den siffran låg. För tillfället blir ungefär 80 procent av de planerade kurserna av.

I enlighet med kvalitetsledningssystemet utvärderas varje kurs skriftligt och går sedan igenom med enhetschefen. Dessutom har hela den övriga personalen möjlighet att ta del av kursutvärderingen. Utvärderingen behandlas vid enhetens möte och vid behov fattas beslut om förbättringsåtgärder. Kurser av uppdragsgivare och externa föreläsare utvärderas. Föreläsarna, både interna och externa, tar del av den kursfeedback som ges och kommer sedan med förslag om eventuella förändringar till kommande kurser. Feedbacken på externa föreläsare används både för att utveckla och avveckla utbudet av kurser. En annan god praxis är att Öppna högskolan ber om referenser innan man beslutar sig för att anlita en utomstående föreläsare.

Stora delar av Öppna högskolans verksamhet köps från andra universitet och högskolor, främst och helt klart viktigast är samarbetet med Åbo Akademi. Det var oklart för den intervjuade personalen hur utvärderingarna för dessa kurser och kurshelheter behandlas vid samarbetshögskolan och om det sker någon återkoppling till de studerande. Auditeringsgruppen rekommenderar en översyn av processerna för utvärdering av de kurser och kurshelheter som erbjuds av andra högskolor och universitet.

I stort sett fick auditeringsgruppen belägg för ett systematiskt förbättringsarbete vid Öppna högskolan där information från kvalitetsledningssystemet utnyttjas i verksamhetsutvecklingen.

Medverkan av olika aktörer i kvalitetsarbetet

Enheten har ett årshjul som fungerar som stomme för uppdatering och uppföljning av de olika kvalitetsprocesserna. I årshjulet har man beaktat personalens arbetsbelastning och uppdateringar av processerna sker utanför de perioder då personalen är mycket upptagen med andra delar av verksamheten. Detta för att processuppdateringarna och kvalitetsarbetet skulle upplevas som motiverande av hela personalen. Under intervjun framgick att man haft en svacka i processuppdateringarna bland annat på grund av intern flytt, men att personalen nu hade motivation att ta tag i arbetet igen. De intervjuade uttryckte att processägaren sköter informationen och ansvaret bra och ser till att alla är delaktiga.

Studerande deltar i kvalitetsutvecklingen via kursutvärderingar, dock framgick det under platsbesöket att utvärderingen av kurser i alla fall till viss mån är bristfällig. Vissa av de studerande som intervjuades ansåg att de inte har fått ta del av någon kursutvärdering. Däremot kände de att de kunde ge feedback åt föreläsaren direkt under kursens gång. Därtill saknas återkopplingen på studerandes feedback. De studerande var inte heller medvetna om hur kursutvärderingarna behandlas. Auditeringsgruppen rekommenderar att högskolan systematiserar återkopplingen till de studerande angående resultat och åtgärder som gjorts utifrån kursutvärderingar.

Öppna högskolan arbetar aktivt för att utvärdera och utveckla sin egen verksamhet och sina kurser och kursutbud. Detta görs bland annat genom fortlöpande diskussion och samverkan med näringslivet samt verksamheten inom fortbildningsråden. Dessutom finns det en möjlighet för enskilda individer att komma med förslag till nya kurser och kurshelheter. Den Öppna högskolan fungerar också som fortbildare för högskolans egen personal och spelar en viktig roll för hela högskolans verksamhet.

8

Kvalitetssystemet som helhet

Kvalitetsledningssystemet vid Högskolan på Åland omfattar högskolans grundläggande uppgifter där kvalitetsrutinerna bildar ett fungerande system med utgångspunkt i en processledningsstruktur. Det finns belägg för systemets genomslagskraft i utvecklandet av de grundläggande uppgifterna. Kvalitetskulturen vid högskolan kännetecknas av öppenhet och delaktighet.

*Kvalitetssystemet som helhet är **under utveckling**.*

Kvalitetssystemets omfattning och genomslagskraft

Kvalitetsledningssystemet omfattar Högskolan på Ålands grundläggande uppgifter och involverar stödfunktionerna. Detta sker exempelvis genom att processägarna ingår som ledamöter i kvalitetsrådet (Q-team), ett arbetssätt som har återupptagits efter att ha varit vilande periodvis sedan den tidigare auditeringen. Verksamheten i de två fakulteterna (Land och Sjö) samt Öppna högskolan följs upp i processgruppernas årliga genomgång där de kvalitativa målen i utbildningsavtalet beaktas. Kvalitetsledningssystemet har utvecklats på en digital plattform där medarbetarna enkelt kan komma åt systemets styrande och stödande processer vilket förbättrat förutsättningarna för engagemang och delaktighet i högskolans kvalitetsutveckling. Möjligheten för studerande och externa intressenter att involvera sig i, och få information om, kvalitetsledningssystemet är också stärkt genom tillgängligheten på högskolans webbplats. Den nära kontakten mellan lärare och studerande skapar goda förutsättningar för att involvera de studerande i kvalitetsarbetet. De studerandes synpunkter inhämtas främst genom kursvärderingar och programrådsmöten. Högskolan behöver dock stärka den systematiska återkopplingen till de studerande angående deras synpunkter om verksamheten för att främja deras engagemang.

Forsknings- och utvecklingsverksamheten utgör en liten del av högskolans verksamhet och det är en målsättning att stärka den tillämpade forsknings- och utvecklingsverksamheten i samarbete med det lokala näringslivet och den offentliga sektorn. Högskolan har utvecklat systematiska processer för att hantera forsknings- och utvecklingsprojekt och den interna forskningsnämnden bistår rektor i det strategiska arbetet att fördela medel. Kriterier och tilldelningsprinciper bör dock förtydligas och personalens förutsättningar att delta i denna verksamhet behöver stärkas. Vad gäller FoU-verksamheten mer generellt finns det ett identifierat utvecklingsbehov och långsiktig målsättning om att inrätta ett forskningsråd på landskapet Åland.

Genomslagskraft i samhället och regionutvecklingsarbete präglas i den uppgift som ålagts högskolan. Högskolan är speciellt via den examensinriktade utbildningsverksamheten, fortbildningen och den öppna högskoleverksamheten starkt kopplad till de behov som finns i det åländska samhället och arbetslivet. Det finns strukturer och rutiner i kvalitetsledningssystemet för att systematiskt samverka och samla in synpunkter på verksamheten från högskolans externa intressenter. På det hela taget fick auditeringsgruppen belägg för ett systematiskt arbete för att beakta de behov som finns i arbetslivet.

Som valfritt auditeringsobjekt valdes Öppna högskolans verksamhet. Öppna högskolan uppvisar, trots sin ringa storlek, flera systematiska angreppssätt som bidrar till att kontinuerligt utveckla verksamheten och att detta arbete till stora delar är en del av kollegiets vardag. Kvalitetsarbetets fokus på utvecklingen av själva systemet och dess processer medför dock att personalen i Öppna högskolan uppfattar det som aningen arbetsdrygt och detaljfokuserat.

I den systematiska processledningsstrukturen, med huvudprocessägare och processgrupper, visas exempel på kvalitetsarbetets genomslagskraft på systemnivå. Processgrupperna för den examensinriktade verksamheten sätts samman över programgränserna med fokus på att utveckla processerna. Kollegiemöten, programrådsmöten och branschrådsmöten utgör centrala arbetsätt i det systematiska kvalitetsarbetet. Information som samlats in från studerande och externa aktörer och hanteras i dessa forum får en reell påverkan på högskolans verksamhet.

Kvalitetskultur

Vid intervjuer av lärare och stödpersonal framträdde ett starkt engagemang för kvalitetsarbetet, exempelvis nämndes att anställda involveras i processgrupper, interna revisioner samt kollegiala strukturer. Kvalitetsfrågor har också en central plats i högskolans övergripande ledning där ledningens genomgång samt processägarskap stöder arbetet. Kvalitetskulturen präglas av att vara digitaliserad och öppen och kompetensen och engagemanget hos personalen är grunden i det ständiga förbättringsarbetet. Medarbetarnas goda förutsättningar för att bidra till kvalitetskulturen och till att utveckla kvalitetsledningssystemet är framförallt tydligt genom systemets uppbyggnad, som möjliggör för medarbetarna att kontinuerligt medverka i förbättringsarbetet. I detta avseende har högskolan lyckats väl. De studerandes medverkan och engagemang i kvalitetsarbetet sker på övergripande nivå framförallt genom medverkan i centrala organ i ledningsstrukturen, processtrukturen och den kollegiala nämndstrukturen. Högskolans arbete med kursvärderingar och programråd är viktigt för att involvera de studerande i kvalitetsarbetet och det är angeläget att högskolan fångar upp de signaler som framkommer när programråd eller annan studerandemedverkan är bristfällig.

Kvalitetssystemet som helhet

Högskolans kvalitetsledningssystem tillför en systematik i högskolans utbildningsverksamhet och FoU-verksamhet via de inarbetade processerna och rutinbeskrivningarna som ingår i systemet. Högskolans kvalitetsrutiner synes fungera väl och det sker en kontinuerlig utvärdering och systematisk utveckling av dessa, bland annat genom processledningsarbetet. Både representanter för personalen och ledningen ansåg att systemet utgör ett stöd i det dagliga arbetet och högskolan har såtillvida uppnått flera av de målsättningar som den ställt upp för sitt kvalitetsledningssystem. Det är dock tydligt från både självvärderingen och platsbesöket att huvudfokus i systembeskrivningen vilar på utvecklingen av systemet i sig. Auditeringsgruppens anser att fokus kan skiftas till mer verksamhetsorienterad kvalitetsutveckling nu när systemet upplevs som transparent och lättillgängligt.

I det nya utbildningsavtalet med Landskapsregeringen som gäller från 2018 har flertalet kvalitativa målsättningar formulerats för högskolans verksamhet. Implementeringen av det nya utbildningsavtalet hade nyligen påbörjats vid tidpunkten för auditeringen. Auditeringsgruppen anser att kvalitetsledningssystemets förmåga att följa upp kvalitativa målsättningar kan med fördel utvecklas då rutinerna tillsvidare främst varit riktade mot kvantitativa formuleringar rörande exempelvis genomströmning och sysselsättningsgrad. En förstärkt systematik i hur de kvalitativa målsättningarna implementeras och följs upp samt hur återkopplingen till verksamheten sker skulle sannolikt främja uppnåendet av dessa målsättningar.

Högskolan på Åland har en central roll i hela landskapet Ålands utveckling och näringsliv. De externa intressenterna som intervjuades vid platsbesöket såg Högskolan på Åland som en central aktör ifråga om regionens framtida utveckling. Auditeringsgruppen anser att högskolan har stor potential och kunde engagera sig mer än i dagsläget i samhällsutvecklingen i regionen bl.a. via ett aktivare FoU-samarbete med det åländska näringslivet och offentliga sektorn men även via systematiskt samarbete med andra högskolor både nationellt och internationellt.

Överlag fick auditeringsgruppen det intrycket vid platsbesöket att Högskolan på Åland var inne i en ny fas vad gäller den strategiska utvecklingen av högskolan och dess verksamhet. Högskolans nya rektor tillsammans med den övriga ledningen har även tagit itu med flera av de utvecklingsområden som diskuterats i denna rapport.

9

Konklusioner

9.1 Styrkor och god praxis i kvalitetssystemet

- Kvalitetsledningssystemet främjar delaktighet, är lätt tillgängligt och transparent. Systemet utgör ett stöd samt ger trygghet och säkerhet för personalen.
- Kvalitetsledningssystemet har en struktur som stöder kvalitetsarbetet genom ledningens genomgång, processgruppsmöten och interna revisioner.
- Högskolans verksamhet är nära integrerad med det omgivande samhället och präglas i huvudsak av ett systematiskt arbete med att efterfråga arbetslivets synpunkter på verksamheten.
- Högskolan har en kontinuerlig och inkluderande process för att systematiskt förbättra och utveckla kvalitetsledningssystemet.
- Högskolan erbjuder de studerande en studiemiljö som karaktäriseras av tillgänglighet, närhet till personalen och kontakter med arbetslivet.
- Högskolan har en systematisk och etablerad process för att initiera, genomföra och avsluta FoU-projekt.
- Högskolans tutorverksamhet där frivilliga studerandetutorer handleder studerande som behöver stöd med t.ex. ämnesstudierna är en god praxis.
- Kollegiet vid Öppna högskolan har välfungerande rutiner för kvalitetssäkring och -utveckling av verksamheten.

9.2 Utvecklingsrekommendationer

- Kvalitetsledningssystemet är dokumentorienterat och starkt fokuserat på process-beskrivningarna. En kontinuerlig utveckling av verksamheten och en tydlig koppling till de strategiska målsättningarna bör få en starkare roll i kvalitetsledningssystemet. Högskolan rekommenderas att flytta kvalitetsarbetets tyngdpunkt från systemutveckling till verksamhetsutveckling.
- Högskolan bör säkerställa att centrala beståndsdelar i systemet, som till exempel programråd, branschråd och medarbetarsamtal, fungerar som avsett.

- Återkopplingen till de studerande angående deras synpunkter bör systematiseras.
- Högskolan bör utveckla kvalitetsledningssystemets strukturer och rutiner så att systemet bättre beaktar de kvalitativa strategiska målsättningarna
- Högskolan bör utveckla tydligare systematik och stärka de strukturella förutsättningarna för att främja personalens kompetensutveckling.
- Högskolan bör i samråd med personalen utveckla olika möjligheter att idka, utveckla och administrera forskning och utvecklingsverksamhet.

9.3 Auditeringsgruppens helhetsutvärdering

Auditeringsgruppen bedömer att Högskolan på Ålands kvalitetssystem uppfyller de kriterier som Nationella centret för utbildningsutvärdering har ställt upp för kvalitetssystemet som helhet och för kvalitetshandlingen av de grundläggande uppgifterna. Inget av auditeringsobjekten är på nivån bristfällig och kvalitetssystemet som helhet (auditeringsobjekt 6) är under utveckling. Med dessa grunder föreslår auditeringsgruppen att Högskolan på Åland godkänns i auditeringen.

9.4 Beslutet av sektionen för utvärdering av högskolorna

Sektionen för utvärdering av högskolorna beslöt vid sitt möte den 23 augusti 2018 utgående från auditeringsgruppens rapport och framställan att Högskolan på Ålands kvalitetssystem uppfyller kriterierna som ställts upp för kvalitetssystemet som helhet och för kvalitetshandlingen av de grundläggande uppgifterna. Högskolan på Åland har därmed beviljats en kvalitetsstämpel som är i kraft i sex år.

Bilagor

BILAGA 1. Auditeringskriterier

OBJEKT

KRITERIER

OBJEKT	Bristfällig	Inledande	Under utveckling	Inarbetad
1. Högskolans kvalitetspolitik	<p>Kvalitetspolitiken saknar helt eller till centrala delar</p> <ul style="list-style-type: none"> definition av kvalitetssystemets grundprinciper, mål och ansvar kommunicering av kvalitetspolitiken till de interna och de externa intressentgrupperna koppling till högskolans helhetsstrategi. 	<p>Kvalitetspolitikens grundprinciper och mål samt ansvaren i kvalitetshanteringen är i en tidig utvecklingsfas och endast delvis definierade.</p> <ul style="list-style-type: none"> De interna och externa intressentgruppernas informationsbehov tas inte tillräckligt i beaktande i kommunikeringen av kvalitetspolitiken. Det finns en bristfällig koppling mellan kvalitetspolitiken och högskolans helhetsstrategi. 	<p>Kvalitetspolitikens grundprinciper och mål samt ansvaren i kvalitetshanteringen är tydligt definierade och är ett resultat av en delaktig process.</p> <ul style="list-style-type: none"> De interna och externa intressentgruppernas informationsbehov tas i beaktande i kommunikeringen av kvalitetspolitiken. Det finns en tydlig koppling mellan kvalitetspolitiken och högskolans helhetsstrategi. 	<p>Kvalitetspolitikens grundprinciper och mål samt ansvaren i kvalitetshanteringen har definierats noggrant och är ett resultat av en grundlig och omfattande process.</p> <ul style="list-style-type: none"> Kvalitetspolitiken kommuniceras aktivt till de interna och externa intressentgrupperna. Kvalitetspolitiken är integrerad del av högskolans helhetsstrategi.

OBJEKT

KRITERIER

OBJEKT	Bristfällig	Inledande	Under utveckling	Inarbetad
<p>2. Kvalitetssystemets koppling till strategisk ledning</p>	<p>Kvalitetssystemet och kvalitetsarbetet saknar helt eller till centrala delar</p> <ul style="list-style-type: none"> • förmåga att svara på den strategiska ledningens och verksamhetsstyrningens informationsbehov • rutinerna för att använda och kommunicera information som systemet producerar • funktionsduglighet på olika organisationsnivåer • en funktionsduglig arbetsfördelning • engagemang i uppgifter och ansvar som gäller högskolans kvalitetsarbete. 	<p>Kvalitetssystemet och den information som systemet producerar motsvarar endast delvis behoven hos den strategiska ledningen och verksamhetsstyrningen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rutinerna för att använda och kommunicera information som systemet producerar är bristfälliga eller ojämma. • Kvalitetssystemet fungerar ojämnt i organisationen. • Ansvarsfördelningen fungerar endast delvis och engagemang i uppgifter och ansvar som gäller högskolans kvalitetsarbete varierar. 	<p>Kvalitetssystemet och den information som systemet producerar är till nytta för den strategiska ledningen och verksamhetsstyrningen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Etablerade rutiner försäkrar att den information som systemet producerar används och den kommuniceras systematiskt internt inom högskolan och till de externa intressentgrupperna. • Systemet fungerar jämnt på olika organisationsnivåer och enheter. • Ansvarsfördelningen är fungerande och det förekommer engagemang i uppgifter och ansvar som gäller kvalitetsarbetet. 	<p>Högskolan har etablerade och utmärkta rutiner för att systematiskt ta fram information för den strategiska ledningens och verksamhetsstyrningens behov och informationen används systematiskt och i stor utsträckning.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Högskolan har etablerade och utmärkta rutiner för att kommunicera information till de olika personalgrupperna, de studerande och de externa intressentgrupperna. Kommunikationen är aktiv och aktuell. • Kvalitetssystemet fungerar effektivt på alla organisationsnivåer och på ett sätt som utvecklar kvaliteten i högskolans verksamhet. • Cheferna och gemenskapens medlemmar är engagerade i att utveckla och förankra kvalitetskulturen.

OBJEKT

KRITERIER

	Bristfällig	Inledande	Under utveckling	Inarbetad
3. Utvecklandet av kvalitetssystemet	Högskolan saknar helt eller till centrala delar <ul style="list-style-type: none"> rutiner för utvärdering eller utvecklande av kvalitetssystemet eller en helhetsuppfattning om hur kvalitetssystemet fungerar. 	Högskolan har rutiner för att utvärdera och utveckla kvalitetssystemet, men rutinerna är inte till alla delar ändamålsenliga och/eller används inte effektivt i vidare utveckling av systemet. <ul style="list-style-type: none"> Högskolans helhetsuppfattning om hur kvalitetssystemet fungerar bör förstärkas. 	Högskolan har fungerande rutiner för att utvärdera och utveckla kvalitetssystemet. <ul style="list-style-type: none"> Högskolan kan identifiera systemets styrkor och utvecklingsområden och utvecklingsarbetet är systematiskt. 	Högskolan har etablerade och systematiska rutiner för kontinuerlig utvärdering och utveckling av systemet. <ul style="list-style-type: none"> Högskolan kan effektivt identifiera systemets styrkor och utvecklingsområden. Det finns klara belägg för att arbetet med att utveckla systemet ger resultat.
<i>Uppföljningsavsnitt för högskolor som auditeras för andra gången:</i>	Högskolan saknar helt eller till centrala delar <ul style="list-style-type: none"> utvecklingsarbete efter den första auditeringen. 	Arbetet med att utveckla kvalitetssystemet efter den första auditeringen har inte varit systematiskt eller haft någon verkan.	Arbetet med att utveckla kvalitetssystemet efter den första auditeringen har varit systematiskt. Systemet fungerar bättre än tidigare.	Efter den första auditeringen har högskolan systematiskt förbättrat kvalitetssystemets funktion och ändamålsenlighet. Särskilt har det uppmärksammats hur belastande systemet är. Arbetet med att utveckla systemet är lyckat och verkningsfullt.

För varje grundläggande uppgift och för det valfria auditeringsobjektet granskas separat hur följande kriterier uppfylls:

OBJEKT	KRIITERIER	Bristfällig	Inledande	Under utveckling	Inarbetad
<p>4. Kvalitetshanteringen av högskolans grundläggande uppgifter (däribland de centrala stödfunktionerna)</p> <p>4a) Examensinriktad utbildning</p> <p>4b) Forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet samt konstnärlig verksamhet</p> <p>4c) Genomslagskraft i samhället och regionutvecklingsarbete (däribland samhällsansvar, påbyggnadsutbildning, undervisning inom det öppna universitetet och den öppna yrkeshögskolan samt avgiftsbelagd utbildning)</p> <p>4d) Valfritt auditeringsobjekt</p>	<p>Kvalitetshanteringsrutinerna är bristfälliga. De stöder inte till alla delar uppnåendet av målen för högskolans grundläggande uppgifter.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Informationen som kvalitetsystemet producerar är ännu bristfälligt för utvecklandet av de grundläggande uppgifterna. Informationen utnyttjas slumpmässigt och/eller insamlad av informationen är ett självändamål. • Högskolans olika personalgrupper, de studerande och de externa intressentgrupperna deltar i kvalitetsarbetet. • Kvalitetshanteringen av de centrala stödfunktionerna fungerar inte. 	<p>Kvalitetssystemet saknar helt eller till centrala delar</p> <ul style="list-style-type: none"> • kvalitetshanteringsrutiner för att nå målen för de grundläggande uppgifterna • medverkan av högskolans olika personalgrupper, de studerande eller de externa intressentgrupperna i kvalitetsarbetet gällande de grundläggande uppgifterna • kvalitetshantering av de centrala stödfunktionerna som stöder de grundläggande uppgifterna. 	<p>Kvalitetssystemet producerar ändamålsenlig information för utvecklandet av de grundläggande uppgifterna och informationen används i detta avseende.</p> <ul style="list-style-type: none"> • De olika personalgrupperna och de studerande deltar i kvalitetsarbetet. Även de externa intressentgrupperna deltar i det. • Kvalitetshanteringen av de centrala stödfunktionerna fungerar rätt bra. 	<p>Högskolan har systematiska och etablerade kvalitetshanteringsrutiner som på ett omdömligt sätt bidrar till utvecklandet av högskolans grundläggande uppgifter och genomförandet av dess helhetsstrategi.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Högskolan har systematiska och utmärkta rutiner för att ta fram information för utvecklandet av de grundläggande uppgifterna. Det finns klara belägg för att informationen används systematiskt och framgångsrikt. • De olika personalgrupperna och de studerande är engagerade och deltar aktivt i kvalitetsarbetet. Det har fastsatt särskild uppmärksamhet vid hur belastande kvalitetshanteringsrutinerna är. De externa intressentgrupperna deltar även systematiskt i kvalitetsarbetet. • Högskolan har systematiska och etablerade rutiner för kvalitetshanteringen av de centrala stödfunktionerna. Det finns klara belägg för att rutinerna fungerar. 	

För varje utbildningsprogram eller motsvarande studiehelhet granskas separat hur följande kriterier uppfylls:

OBJEKT

KRITERIER

	Inledande	Under utveckling	Inarbetad
<p>Bristfälligt</p> <p>Kvalitetssystemet saknar helt eller till centrala delar</p> <ul style="list-style-type: none"> • kvalitetshanteringsrutiner vid planeringen av utbildningsprogram eller motsvarande helhet • kvalitetshanteringsrutiner vid genomförandet av utbildningsprogram eller motsvarande helhet • högskolans olika personalgruppers, studerandes eller externa intressentgruppers medverkan i utvecklandet av utbildningsprogram eller motsvarande helhet eller ett verkningsfullt kvalitetsarbete i fråga om utbildningsprogram eller motsvarande helhet. 	<p>Inledande</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kvalitetshanteringsrutinerna vid planeringen av utbildningen fungerar inte till alla delar och stöder inte tillräckligt planeringen av utbildningsprogram eller motsvarande helhet. • Kvalitetshanteringsrutinerna vid genomförandet av utbildningen fungerar inte till alla delar och stöder inte tillräckligt genomförandet av utbildningsprogram eller motsvarande helhet. • Högskolans olika personalgrupper, de studerande och de externa intressentgrupperna deltar endast delvis i kvalitetsarbetet. • Det finns ringa belägg för ett verkningsfullt kvalitetsarbete i fråga om utbildningsprogram eller motsvarande helhet. 	<p>Under utveckling</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kvalitetshanteringsrutinerna vid planeringen av alla delar och utgör ett stöd för planeringen av utbildningsprogram eller motsvarande helhet. • Kvalitetshanteringsrutinerna vid genomförandet av utbildningen fungerar till alla delar och utgör ett stöd för genomförandet av utbildningsprogram eller motsvarande helhet. • De olika personalgrupperna och de studerande deltar i kvalitetsarbetet. Även de externa intressentgrupperna deltar i det. • Det finns belägg för ett verkningsfullt kvalitetsarbete i fråga om utvecklandet av utbildningsprogram eller motsvarande helhet. 	<p>Inarbetad</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kvalitetshanteringsrutinerna vid planeringen av utbildningen bistår planeringen av utbildningsprogram eller motsvarande helhet på ett utomordentligt sätt. Rutinerna är systematiska och etablerade. • Kvalitetshanteringsrutinerna vid genomförandet av utbildningen bistår genomförandet av utbildningsprogram eller motsvarande helhet på ett utomordentligt sätt. Rutinerna är systematiska och etablerade. • De olika personalgrupperna och de studerande är engagerade och deltar aktivt i kvalitetsarbetet. Även de externa intressentgrupperna deltar systematiskt. • Det finns klara belägg för ett verkningsfullt kvalitetsarbete i fråga om utvecklandet av utbildningsprogram eller motsvarande helhet.
<p>5. Bevis i den examensinriktade utbildningen: utbildningsprogram eller motsvarande examensinriktade studiehelheter</p> <p>Planeringen av utbildningsprogram eller motsvarande helhet</p> <ul style="list-style-type: none"> • undervisningsplanerna och hur de utarbetas • lärandemålen och hur de definieras • kopplingen mellan utbildningen och forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten samt den konstnärliga verksamheten • livslångt lärande • examinas relevans i arbetslivet <p>Genomförandet av utbildningsprogram eller motsvarande helhet</p> <ul style="list-style-type: none"> • undervisningsmetoderna och lärmiljöer • metoderna för utvärdering av lärande • studerandes lärande och välmående • lärarnas kompetens och välmående i arbetet <p>Medverkan</p> <ul style="list-style-type: none"> • medverkan av olika personalgrupper, studerande och externa intressentgrupper <p>Kvalitetsarbetets verkningsfullhet</p> <ul style="list-style-type: none"> • de viktigaste utvärderingsmetodernas och uppföljningsindikatorernas ändamålsenlighet och inverkan på hur målen uppnås 	<p>Inledande</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kvalitetshanteringsrutinerna vid planeringen av utbildningen saknar helt eller till centrala delar • kvalitetshanteringsrutiner vid planeringen av utbildningsprogram eller motsvarande helhet • kvalitetshanteringsrutiner vid genomförandet av utbildningsprogram eller motsvarande helhet • högskolans olika personalgruppers, studerandes eller externa intressentgruppers medverkan i utvecklandet av utbildningsprogram eller motsvarande helhet eller ett verkningsfullt kvalitetsarbete i fråga om utbildningsprogram eller motsvarande helhet. 	<p>Under utveckling</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kvalitetshanteringsrutinerna vid planeringen av alla delar och utgör ett stöd för planeringen av utbildningsprogram eller motsvarande helhet. • Kvalitetshanteringsrutinerna vid genomförandet av utbildningen fungerar till alla delar och utgör ett stöd för genomförandet av utbildningsprogram eller motsvarande helhet. • De olika personalgrupperna och de studerande deltar i kvalitetsarbetet. Även de externa intressentgrupperna deltar i det. • Det finns belägg för ett verkningsfullt kvalitetsarbete i fråga om utvecklandet av utbildningsprogram eller motsvarande helhet. 	<p>Inarbetad</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kvalitetshanteringsrutinerna vid planeringen av utbildningen bistår planeringen av utbildningsprogram eller motsvarande helhet på ett utomordentligt sätt. Rutinerna är systematiska och etablerade. • Kvalitetshanteringsrutinerna vid genomförandet av utbildningen bistår genomförandet av utbildningsprogram eller motsvarande helhet på ett utomordentligt sätt. Rutinerna är systematiska och etablerade. • De olika personalgrupperna och de studerande är engagerade och deltar aktivt i kvalitetsarbetet. Även de externa intressentgrupperna deltar systematiskt. • Det finns klara belägg för ett verkningsfullt kvalitetsarbete i fråga om utvecklandet av utbildningsprogram eller motsvarande helhet.

OBJEKT

KRITERIER

	Bristfällig	Inledande	Under utveckling	Inarbetad
6. Kvalitetssystemet som helhet	<ul style="list-style-type: none"> Högskolan har endast enstaka och från varandra åtskilda rutiner för kvalitetshandling. Det finns inga belägg för rutinernas genomslagskraft i utvecklandet av verksamheten. 	<ul style="list-style-type: none"> Kvalitetshandlingsrutinerna bildar inte ännu ett fungerande och enhetligt system. Kvalitetssystemet omspannar delvis högskolans grundläggande uppgifter, men det finns ringa belägg för systemets genomslagskraft i utvecklandet av de grundläggande uppgifterna. Högskolans kvalitetskultur är ännu i sin linda. 	<ul style="list-style-type: none"> Kvalitetshandlingsrutinerna bildar ett fungerande system. Kvalitetssystemet omspannar de centrala delarna av högskolans grundläggande uppgifter och utgör ett stöd för utvecklandet av verksamheten. Det finns belägg för systemets genomslagskraft i utvecklandet av de grundläggande uppgifterna. Utvecklandet av verksamheten utgår ifrån en befintlig kvalitetskultur. 	<ul style="list-style-type: none"> Kvalitetshandlingsrutinerna bildar ett dynamiskt och sammanhängande system. Kvalitetssystemet omspannar högskolans samtliga grundläggande uppgifter och utgör ett utomordentligt stöd för högskolans helhetsstrategi och utvecklandet av verksamheten. Det finns klara belägg för systemets genomslagskraft i utvecklandet av de grundläggande uppgifterna. Högskolan har en etablerad kvalitetskultur som kännetecknas av omfattande delaktighet och engagemang samt kvalitetskulturens öppenhet.

Bilaga 2. Auditeringsprocessen och tidtabellen

SKEDE I PROCESSEN	DATUM
Avtalsförhandling	9.5.2017
Auditeringsgruppen tillsätts	22.8.2017
Högskolans auditeringsmaterial lämnas till NCU	16.1.2018
Informations- och diskussionstillfälle vid Högskolan på Åland	6.3.2018
Platsbesöket	10–12.4.2018
Sektionen för utvärdering av högskolorna fattar beslut om auditeringens resultat	23.8.2018
Rapporten offentliggörs	23.8.2018
Avslutande diskussionsseminarium vid Högskolan på Åland	september/oktober 2018
Uppföljning av arbetet med att utveckla kvalitetsledningssystemet	2021

Bilaga 3. Platsbesökets schema

TISDAGEN DEN 10 APRIL	
9.00–10.00	Ledningsgruppen
10.10–11.00	Styrelsen
11.10–12.00	Undervisningspersonal
13.00–13.30	Studerande
13.30–14.00	Öppna högskolans studerande
14.10 –15.00	FoU-verksamhet
15.10–16.00	Samverkan med samhället och regionutvecklingsarbete
16.10 – 17.00	Externa intressenter

ONSDAGEN DEN 11 APRIL	
9.00–9.50	Öppna högskolan
10.00–11.00	Informationsteknik: Personal
11.15–12.00	Informationsteknik: Studerande
13.00–14.00	Elektroteknik: Personal
14.10 – 14.55	Elektroteknik: Studerande
15.05 – 16.05	Hospitality Management: Personal
16.15 – 17.00	Hospitality Management: Studerande

TORSDAGEN DEN 12 APRIL	
9.00–9.50	Landskapsregeringen - utbildningsavdelningen
10.00 – 10.50	Stöd till studerande och utbildningsverksamheten
14.15–15.00	Avslutande intervju med ledningsgruppen. Preliminär respons

Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU) är ett fristående ämbetsverk för utbildningsutvärdering. Utvärderingscentret genomför utvärderingar av utbildningen samt av den verksamhet som bedrivs av utbildningsanordnarna, allt från småbarnsfostran till högskoleutbildning. Utvärderingscentret genomför också utvärderingar av lärrresultat inom den grundläggande utbildningen och inom utbildningen på andra stadiet. Till utvärderingscentrets uppgifter hör också att stödja utbildningsanordnarna och högskolorna i frågor som gäller utvärdering och kvalitetshandtering samt att utveckla utvärdering av utbildning.

Auditeringar av högskolors kvalitetssystem har utförts i Finland i enlighet med principen om utvecklande utvärdering sedan 2005. Syftet med auditeringarna har varit att stödja de finländska högskolorna i att utveckla kvalitetssystem i enlighet med principerna för europeisk kvalitetssäkring och att påvisa att Finland har en fungerande och följdriktig kvalitetssäkring både i högskolorna och på nationell nivå. Högskolorna får stöd i att nå sina egna strategiska mål samt i att inrikta framtida utvecklingsverksamhet och därigenom skapas förutsättningar för en kontinuerlig utveckling i högskolorna.

I denna rapport presenteras auditeringsprocessen och resultatet av auditeringen av Högskolan på Åland.

ISBN 978-952-206-457-8 hft.
ISBN 978-952-206-458-5 pdf.

ISSN 2342-4176 (tryckt)
ISSN 2342-4184 (online)
ISSN-L 2342-4176

Nationella centret för
utbildningsutvärdering
PB 28 (Mannerheimplatsen 1A)
00101 HELSINGFORS

E-post: kirjaamo@karvi.fi
Telefonväxel: 029 533 5500
Fax: 029 533 5501

karvi.fi